

יד מהרש"א
מסכת בבא בתרא
פרק בית כור
קב. – קח.

May 27, 2007

© Yechezkel Folger 2007

מפתח

דף קב:	3
רשב"ם ד"ה האומר	3
בא"ד והוא בריבוע	5
תד"ה המקדיש	6
דף קג:	8
תד"ה אין נמדדין	8
תד"ה אי הכי	11
דף קג:	13
תד"ה אם ה' סלע	13
דף קד:	15
רשב"ם ד"ה אלא מהא	15
רשב"ם ד"ה כגון דהוי זולא מעיקרא	20
תד"ה פחות כל שהוא ינכה	22
תד"ה אלא לאו	27
תוספות בא"ד ויש לומר דר' יצחק	33
דף קד:	37
רשב"ם ד"ה הכי גרסינן	37
רשב"ם ד"ה ואית דמפרשי	43
דף קה:	46
סוגיא דתפוס לשון אחרון	46
דף קו:	72
תד"ה ה"ג ולטעמיך ורשב"ם ד"ה הכי גרסינן	72
דף קו:	78
רשב"ם ד"ה ולשמואל	78
דף קז:	80
תד"ה ורב אסי מספקא לי'	80
דף קז:	87
תד"ה מסתיני'	87

דף קב:

רשב"ם ד"ה האומר

1) רשב"ם

a) שאלה

i) How large is בית כור עפר

b) תשובה

i) The חצר of the משכן was 100 אמות by 50 אמות or 5,000 square אמות

ii) משער that חכמים

(1) בית סאתיים was חצר המשכן (1)

(2) In the sense that חצר המשכן was סאתיים בו מקום הראוי לזרוע

iii) And

(1) since in a כור there are 30 סאה which is 15 סאתיים

(2) the area of a בית כור is 15 times 5,000 square אמות or 75,000 square אמות

c) רשב"ם adds:

i) ולא מקום הראוי לזרוע כור תבואה קאמר

ii) אלא לפי חשבון ששיערו חכמים

2) מהרש"א

a) קשיא

i) We've just established

(1) Based on the משכן that 5,000 square אמות is מקום הראוי לזרוע סאתיים

(2) So that 75,000 square אמות is in fact מקום הראוי לזרוע כור תבואה

ii) And besides

(1) Elsewhere the גמרא says outright that

(2) מקום הראוי לזרוע כור תבואה means בית כור

iii) So

(1) Why does רשב"ם say that

(2) לאו מקום הראוי לזרוע כור תבואה קאמר

b) תירוץ

i) הקדמה

(1) A כור of תבואה grows in the same שטח in one שדה as in any other שדה

(2) But the שטח in which a כור of זרע can be planted varies from שדה to שדה

ii) This is what רשב"ם means

(1) Don't think that

- (a) It can't be that $\text{מקום הראוי לזרוע כור תבואה}$ means כור בית כור
  - (i) Because this מקום varies from one שדה to another שדה
- (b) So that כור בית כור must instead mean
  - (i) The מקום in which a כור of תבואה grows
  - (ii) Which is the same in every שדה

(2) Because in fact

- (a) כור בית כור means $\text{מקום הראוי לזרוע כור תבואה}$
- (b) And this מקום doesn't vary from one שדה to another שדה
- (c) Because
  - (i) We don't
    1. compute the size of a כור בית כור separately for each individual שדה
    2. based on how much מקום is needed for the זריעה in that שדה
  - (ii) but instead
    1. Based on the standard computed from הצר המשכן
    2. We in all cases say that
      - a. $\text{מקום הראוי לזרוע כור תבואה}$
      - b. Is 75,000 square אמות

בא"ד והוא בריבוע

- 1) רשב"ם
  - a) אמות בית כור is equal to 75,000 square
- 2) מהרש"ל
  - a) the side of a square with this area is 274 אמות less the sum of $\frac{3}{4}$ of a טפח and a משהו
  - b) in other words
    - i) since an אמה is equal to 6 טפחים
    - ii) The side of the square is equal to 273 אמות and 5 טפחים plus $\frac{1}{4}$ טפח minus a משהו
- 3) מהרש"א
  - a) A more accurate calculation is 273 אמות and 5 טפחים and an אצבע קטנה
  - b) Where אצבע קטנה means
    - i) a small שיעור
    - ii) that in this case is less than the $\frac{1}{4}$ טפח minus a משהו that מהרש"ל proposes
  - c) see דף ס: at קידושין
    - i) Where מהרש"א explains that
      - (1) שיעור מעט is a shorthand reference to אצבע קטנה
      - (2) Based on a פיוט that says "אצבע קטנה"
- 4) Here is the calculation
  - a) The side of the square is equal to the square root of 75,000 square אמות
  - b) This square root is 273.86128 אמות
  - c) Since there are six טפחים in an אמה
    - i) .86128 אמות are 5 טפחים plus .1677668 טפח
    - ii) .1677668 טפח is about $\frac{1}{6}$ th of a טפח
    - iii) Which is less than the $\frac{1}{4}$ טפח minus a משהו that מהרש"ל proposes

תד"ה המקדיש

1) ערכין כד.

a) המקדיש שדהו בשנת היובל עצמה

i) רב אמר קדושה

ii) שמואל אמר אינו קדושה

b) The משנת היובל יקדיש שדהו: פסוק מחלוקת

i) רב says

(1) This includes שנת היובל עצמה

(2) and proves that the שדה becomes קדושה in שנת יובל עצמה

ii) שמואל says

(1) If the פסוק had said "בשנת" rather than "משנת"

(a) Then the פסוק would in fact have proved that

(i) a שדה becomes קדושה in שנת יובל עצמה

(2) but

(a) now that the פסוק says only משנת

(i) the פסוק means only that the שדה becomes קדושה if a person is יובל עצמה the שדה in the year after מקדיש

(ii) and doesn't teach that there is קדושה in שנת יובל עצמה

2) גמרא here

a) if a person "בשנת היובל" is מקדיש a שדה the קדושה is חל

3) רשב"ם

a) קשיא

i) How does our גמרא fit with שמואל

ii) Who says that a person can't be מקדיש שדהו in שנת היובל itself

b) תירוץ

i) Be גורס in our גמרא: בשעת היובל instead of בשנת היובל

4) מהרש"א as explained by תוספות

a) There is no need to change the גרסא in our גמרא

b) Because

i) Wherever the גמרא says בשנת היובל

ii) And doesn't say בשנת היובל עצמה

iii) The גמרא means in the beginning of the שנה after היובל

c) קשיא

i) But

(1) a פסוק uses the phrase בשנת היובל תשובו without adding עצמה

(2) and that פסוק certainly means שנת היובל עצמה

ii) And also

(1) We've established that the גמרא in ערכין says that

(a) If the פסוק had said "אם בשנת היובל יקדיש שדהו"

(b) The פסוק would have meant "שנת יובל עצמה" even for שמואל

d) תירוץ

i) לשון תורה לחוד

(1) Meaning

(a) a פסוק can in fact

(i) use שנת היובל without עצמה

(ii) To mean שנת היובל עצמה

(b) But the גמרא always uses "עצמה" when it refers to שנת היובל עצמה

דף קג.

תד"ה אין נמדדין

1) הקדמה

- a) If a person is מקדיש a שדה that's not ראוי לזריעה
i) the שדה is נפדה at its true value or בשווי

2) ערכין in משנה

- a) If a person is מקדיש a שדה הראוי לזריעה
i) The שדה is נפדה according to the "חשבון הקצוב בפרשה"
ii) Which is 50 שקלים for a בית כור
- b) If in the שדה there were
i) נקעים that were 10 טפחים deep or סלעין that were 10 טפחים high
ii) אין נמדדין עמה

3) גמרא

- a) קשיא
i) Why is it that אין נמדדין עמה
- b) תירוצ
i) Because they add up to less than a בית כור
- c) פירכא
i) A ברייתא says that
(1) If a person is מקדיש a שדה that's smaller than a בית כור
(a) The שדה is הקדש the same as a שדה בית כור
(b) And is נפדה at the חשבון הקצוב בפרשה

4) מהרש"א and תוספות רשב"ם

- a) presumably
i) before the פירכא from the ברייתא
ii) The גמרא held that
(1) Because נקעים are less than a בית כור
(2) The נקעים in a שדה don't become הקדש at all by the קדושה of the שדה
(3) So that there is no פדי' even בשווייהון
- b) If follows that the מקשן then asked a double קשיא from the ברייתא
i) First
(1) The ברייתא proves that הקדש applies to קרקע that's less than a בית כור

- ii) Second
  - (1) The ברייתא adds that
    - (a) Not only does the small קרקע become קדושה
    - (b) It's also נפדה at בפרשה in חשבון הקצוב
- c) קשיא
  - i) Why didn't the גמרא answer that this ברייתא isn't a קשיא
  - ii) Because
    - (1) The ברייתא deals with a person who is מקדיש the שדה קטנה directly
      - (a) And teaches that this שדה is נפדה at בפרשה in חשבון הקצוב
    - (2) While the ערכין in משנה
      - (a) Deals with where
        - (i) the person wasn't מקדיש the נקעים directly
        - (ii) and instead was מקדיש only the שדה that included the נקעים
      - (b) and it's possible that
        - (i) because of the small size of the נקעים
        - (ii) the קדושה of the שדה isn't מקדיש the נקעים
      - (c) so that in fact the נקעים need no פדיון altogether
- d) תירוץ
  - i) Since the גמרא doesn't give this תירוץ
  - ii) It must be that
    - (1) our presumption is wrong
    - (2) and that
      - (a) before the קשיא from the ברייתא
      - (b) the גמרא held that
        - (i) When the משנה said "אין נמדדין עמה"
        - (ii) The משנה means that
          1. Even though נקעים in a שדה do become הקדש when the שדה become הקדש
          2. Still נמדדין עמה
          3. In the sense that
            - a. they're not נפדין with the שדה at בפרשה in חשבון הקצוב
            - b. but are נפדין only בשוויהון
  - iii) And it follows that

- (1) the גמרא then refers to the ברייתא only to show that
- (a) small שדות of less than a כור that do become הקדש
    - (i) Regardless of how they become הקדש
  - (b) Are נפדין
    - (i) at חשבון הקצוב בפרשה
    - (ii) And not בשוייהון

תד"ה אי הכי

1) First הקדמה

- a) If there are נקעים or סלעים in a שדה
  - i) They are less likely to be נמדד with the שדה for purposes of פדיון
    - (1) Where the נקעים are at least 10 טפחים deep
    - (2) Or where the סלעים are at least 10 טפחים tall
  - ii) נקעים are much less likely to be נמדד with a שדה for purposes of פדיון
    - (1) if the נקעים aren't לזריעה because they're מלאים מים

2) second הקדמה

- a) אין ראוין לזריעה are always סלעים

3) משנה

- a) If in a שדה that's ראוי לזריעה there are
  - i) נקעים that are 10 טפחים deep
    - (1) These נקעים aren't עמה נמדדין
- b) If in a שדה that's ראוי לזריעה there are
  - i) סלעים that are 10 טפחים high
    - (1) These סלעים aren't עמה נמדדין

4) גמרא

- a) הוה אמינא
  - i) The משנה deals with נקעים that aren't מים מלאים and that are ראוין לזריעה
  - ii) And teaches that
    - (1) Once the נקעים are 10 טפחים deep
    - (2) They're not נמדד עמה even though they're ראוין לזריעה
- b) מסקנא
  - i) For נקעים not to be נמדד עמה
    - (1) They need to be both 10 טפחים deep and מלאים מים
- c) מסקנא to the קשיא
  - i) אי הכי
    - (1) Meaning
      - (a) So long as in the הוה אמינא we thought that the נקעים in the משנה weren't מלאין מים
        - (i) We understood that

(ii) Whether they're עמה נמדד depended on whether or not they were 10 טפחים deep

(b) But

(i) Now that you say that they're מלאים מים

(ii) why are they עמה נמדד if they're not 10 טפחים deep

d) תירוץ

i) that aren't 10 טפחים deep נקעים

(1) Are considered "נגארי דארעא" and are בטל to the שדה

ii) that aren't 10 טפחים tall סלעים

(1) Are considered "שידרי דארעא" and are בטל to the שד

5) תוספות

a) קשיא

i) Even in the הוה אמינא when the גמרא thought that

(1) מלאים מים weren't and ראוין לזריעה were משנה נקעים in the

ii) The גמרא still ought to have asked that

(1) Since סלעים are always not לזריעה

(2) why are they עמה נמדד if they're not 10 טפחים tall

b) תירוץ

i) The גמרא realized that

(1) Although

(a) ראוין לזריעה aren't סלעים

(2) still

(a) they're עמה נמדד if they're not 10 טפחים tall

(b) Because

(i) they're considered דארעא

(ii) and are בטל to the שדה even though they're not לזריעה

c) קשיא

i) Can't be that the גמרא realized this at the stage when it asked "אי הכי"

ii) Because

(1) it's only when the גמרא answers the קשיא of אי הכי

(2) that the גמרא says that סלעים are דארעא

דף קג:

תד"ה אם הי' סלע

- 1) הקדמה first
  - a) טפחים 10 that are less than סלעים are טרשים
- 2) Second הקדמה
  - a) בית כור עפר אני מוכר לך מוכר a If
  - b) Then
    - i) כור טרשין of בית ד' קבין Less than
    - ii) but
      - (1) טרשין of בית ד' קבין (1)
        - (a) If they're מכונסין into too small an area
        - (b) don't count towards the כור
- 3) ברייתא
  - a) אם הי' סלע יחידי אפילו כל שהוא אין נמדד עמה
- 4) רשב"ם
  - a) שיטת "רבותינו מפרשים"
    - i) טרשין for בית ד' קבין of the rule adds more נקודות to the ברייתא The
      - (1) אופנים in two כור עפר don't count towards of בית ד' קבין (1)
        - (a) אופן First
          - (i) סלע Where there is more than one
          - (ii) And the טפחים are מכונסין and are at least three tall
        - (b) second אופן
          - (i) בית ד' קבין that is סלע יחידי Where there is a
          - (ii) טפחים tall even if it's less than three
    - b) שיטה of רשב"ם קשיא this
      - i) סלע יחידי or there is only many טרשים whether it matters
  - 5) תוספות
    - a) רבינו תם of שיטה
      - i) ברייתא גורס in ירושלמי is
        - (1) "סלע יחידי דיש לו בית רובע"
      - ii) רבינו תם explains that
        - (1) בית רובע הקב that is סלע יחידי (1)

(a) Doesn't count towards כור עפר

(b) Even though it covers less than בית ד' קבין

6) מהרש"א

a) Obviously

i) שיטת רבותינו isn't concerned with the קשיא that רשב"ם asks to רבותינו תם

ii) Namely

iii) That it can't make a difference whether an area is covered by one סלע or several טרשים

קד.דף

רשב"ם ד"ה אלא מהא

1) First משנה

a) רישא

i) If a מוכר said

(1) בית כור עפר אני מוכר לך מדה בחבל (1)

ii) Then

(1) if there is a פחת or יתר of even a משהו

(2) לא הגיעו

b) סיפא

i) If the מוכר said

(1) בית כור עפר אני מוכר לך הן חסר הן יתר (1)

ii) then

(1) רובע לסאה so long as the פחת or יתר isn't more than

c) Note that

i) The sense in which הגיעו and לא הגיעו are used in this דיבור

ii) Isn't essential to this מהרש"א

2) Second משנה

a) שאלה

i) What if the מוכר said both מדה בחבל and הן חסר הן יתר

b) תשובה

i) בן ננס says

(1) תפוס לשון אחרון (1)

ii) רבנן say

(1) חולקין (1)

3) גמרא

a) איבעיא

i) What if

(1) בית כור סתם the מוכר said

(2) And didn't add מדה בחבל or הן חסר הן יתר

ii) Is the דין the same as מדה בחבל

(1) So that לא הגיעו if there is a פחת or יתר of even a משהו

- iii) Or is the דין the same as הן חסר הן יתר
- (1) So that הגיעו so long as the פחת or יתר isn't more than רובע לסאה
- b) תא שמע
- i) From the רישא of the first משנה
- (1) It appears that
- (a) It's only if he says מדה בחבל
- (i) that לא הגיעו if there is a פחת or יתר of a משהו
- (b) but if he said סתמא the rule is הגיעו so long as the פחת or יתר isn't יותר מרובע
- ii) From the סיפא of the first משנה
- (1) It appears that
- (a) only if he says הן חסר הן יתר
- (i) is the rule that הגיעו so long as the פחת or יתר isn't more than a רובע
- (ii) but if he said סתמא the rule is לא הגיעו even if the פחת or יתר is only a משהו
- iii) אלא מהא ליכא למשמע מינה
- (1) Meaning the לשון in either the רישא or the סיפא of the first משנה is דוקא לאו
- 4) תוספות and רשב"ם
- a) קשיא
- i) Why did the first משנה use a לשון that is דוקא לאו
- ii) In other words
- (1) If סתמא has the same דין as מדה בחבל
- (a) Why did the רישא of the first משנה set out this דין only for מדה בחבל
- (2) If סתמא has the same דין as הן חסר הן יתר
- (a) Why did the סיפא of the first משנה set out this דין only for הן חסר הן יתר
- b) תירוץ
- i) Part 1
- (1) We've established that
- (a) The purpose of the second משנה is to teach the מחלוקת of בן ננס and רבנן that applies where
- (i) the מוכר used two לשונות
- (ii) and there's a סתירה between the לשונות
- (2) Now

(a) Because

(i) It's impossible to have a סתירה between סתמא and הן חסר הן יתר

1. Since as soon as מוכר says הן חסר הן יתר there is no longer a סתמא

(ii) And it's impossible to have a סתירה between סתמא and מדה בחבל

1. Since as soon as he says מדה בחבל there is no longer a סתמא

(b) There can be a סתירה of לשונות only if he said both מדה בחבל and הן חסר הן יתר

(3) So the second משנה can apply only where the מוכר used both these לשונות

ii) Part 2

(1) Once בן ננס teaches in the second משנה that לשון אחרון cancels לשון ראשון

(a) Whether he used

(i) לשון ראשון for מדה בחבל

(ii) Or הן חסר הן יתר for לשון ראשון

(2) The first משנה needs to teach that

(a) where there is no canceling לשון אחרון

(b) we do follow the לשונות of מדה בחבל and הן חסר הן יתר

(3) and that's why the first משנה

(a) needs to mention both these לשונות

(b) and doesn't need to mention the דין if the מוכר said סתמא

5) מהרש"א

a) קשיא

i) But once we see from the second משנה that

(1) Whichever of מדה בחבל and הן חסר הן יתר he uses as לשון אחרון

(a) prevails even if he used the other לשון first

ii) we ought to know ourselves that

(1) if

(a) he uses one of these לשונות where there is no contradictory לשון ראשון

(b) the לשון should certainly work

(2) So why need the first משנה teach that these לשונות work where there is no earlier לשון ראשון

b) First תירוץ

i) The order of the משניות is לא זו אף זו

- ii) Namely
  - (1) The first משנה teaches that
    - (a) each לשון ראשון works if it's not contradicted by a prior לשון ראשון
  - (2) and the second משנה adds that
    - (a) Not only does each לשון ראשון work if it's not contradicted by a prior לשון ראשון
    - (b) each לשון ראשון works as לשון אחרון even if it's contradicted by an earlier לשון ראשון
- iii) now
  - (1) to teach this approach
    - (a) the first משנה needs to deal only with לשונות
    - (b) that when paired in the second משנה are סותר each other
  - (2) and that's why the first משנה doesn't deal with סתמא
- c) Second תירוץ
  - i) You're right that for בן ננס
    - (1) Once we know from the second משנה that
      - (a) We follow מדה בהבל and הן חסר הן יתר as לשון אחרון
      - (b) Even against a לשון ראשון that's סותר these לשונות
    - (2) It goes without saying that
      - (a) We follow these לשונות where there's no opposing לשון ראשון
      - (b) And we don't need the first משנה to teach us this נקודה
  - ii) But
    - (1) For רבנן we can't derive from the second משנה that we follow these לשונות when they're not opposed by a לשון ראשון
      - (a) Because רבנן say in the second משנה
        - (i) That the rule is יהלוקו where these לשונות are opposed by a לשון ראשון
        - (ii) So we follow these לשונות as לשון אחרון only לחצי
    - (2) It follows that for רבנן the first משנה needs to teach that
      - (a) We do follow these לשונות in full
      - (b) Where they're not opposed by a לשון ראשון
  - iii) And
    - (1) Since the second משנה deals only with לשונות that are סותר each other
    - (2) It follows that the first משנה also needs to deal

(a) only with these לשונות

(b) and not with סתמא

רשב"ם ד"ה כגון דהוי זולא מעיקרא

1) משנה

a) The cases

i) a person sells בית כור עפר מדה בחבל

(1) And he was משהו a הותיר

ii) A person sells בחובל בית כור עפר הן חסר הן יתר

(1) And he was רובע לסאה more than הותיר

b) then

i) the יתר is entitled to an adjustment for the מוכר

ii) and so long as the יתר is less than a total of 9 קבין

(1) we're "מיפה כחו של מוכר"

(2) By giving him the choice to bring about this adjustment

(a) either by

(i) requiring that לוקח pay מעות for the יתר

(ii) or by requiring that the יתר קרקע be מחזיר לוקח

2) ברייתא א'

a) כופין את המוכר למכור

b) Presumably

i) this means that מוכר must accept מעות for the יתר

3) גמרא

a) קשיא

i) How does 'א ברייתא fit with the משנה that says we're מוכר של מיפה כחו של מוכר

b) תירוץ

i) 'א ברייתא doesn't mean that the מוכר must accept מעות

ii) instead

(1) And teaches that deals with where the קרקע is less expensive now

(2) And teaches that

(a) If the מוכר decides to require that the לוקח buy the יתר for מעות

(b) The מוכר must accept the now זול price for the יתר

4) ברייתא ב'

a) If the מוכר decides to require that the לוקח buy the יתר for מעות

b) The לוקח pays for the יתר at the same rate that he paid for his initial purchase

5) גמרא

a) קשיא

i) You just explained for 'א ברייתא

ii) that

(1) if the price was high and is now low

(2) The לוקח pays only the current price

b) תירוץ

i) ברייתא ב'

(1) deals with where the קרקע is more expensive now

(2) and teaches that

(a) לוקח can insist that he'll only buy the יתר

(b) at the original זול price

6) מהרש"א

a) ברייתא א'

i) doesn't say outright which price is זול and which price is ביוקר

ii) and possibly

(1) the same as ב' ברייתא

(2) ברייתא א' can deal with קרקע that's more expensive now

b) So the גמרא could have said that

i) ברייתא א' is consistent with the משנה

ii) Because

(1) ברייתא א'

(a) the same as ב' ברייתא

(b) teaches that מוכר can't force לוקח to buy the יתר at the now expensive price

תד"ה פחות כל שהוא ינכה

1) משנה

a) Where

i) the מוכר said "בית כור מדה בחבל"

ii) And the שדה is only a משהו less than a בית כור

b) then

i) although

(1) the מוכר must be מנכה the value of the פחת and refund it to the לוקח

ii) still

(1) לוקח must accept the שדה with this פחת

2) דף צ. at גמרא

a) רבא

i) For דבר שבמדה

(1) There is a דין אונאה even if there is only a משהו difference

(2) And the לוקח can be חוזר from the מקח

3) תד"ה פחות כל שהוא ינכה (הראשון)

a) קשיא

i) Where there is a פחת of משהו in our case

ii) Why can't the לוקח be חוזר based on the דין אונאה of רבא

b) ר"י by תירוץ

i) The לוקח the מאנה was מוכר רבא of דין אונאה applies when the

(1) By incorrectly telling the לוקח that

(a) the מוכר had been מודד the שדה

(b) and it contained a בית כור

(2) And the לוקח relied on this statement to be קונה the שדה

ii) But

(1) in our case

(a) when the מוכר said בחבל מדה

(i) there had as yet been no מדידה

(ii) and מוכר never made a statement

1. that the לוקח could have relied on

2. to mean that the שדה in fact measured precisely בית כור

- 4) תד"ה פחות כל שהוא ינכה (השני)
- a) קשיא
    - i) I can accept that the לוקח can't claim to have been נתאנה by the מוכר
    - ii) But still
      - (1) Why can't the לוקח cancel the sale by saying
        - (a) אדעתא דהכי זבני
      - (2) Meaning
        - (a) I agreed only to buy a שדה that when measured is precisely a כור בית
  - b) תירוץ
    - i) The משנה deals with where the מוכר and לוקח were both in the שדה when the מוכר said מדה בחבל
    - ii) So לוקח should have known
      - (1) that the מוכר
        - (a) Intended to sell the שדה they were standing in
        - (b) And that מוכר said מדה בחבל
          - (i) Not to promise that the sale would stand only if the שדה after the מדידה turned out to be exactly a כור בית
          - (ii) But to imply that there'd be an adjustment for even a משהו of פחת or יתר
      - iii) תוספות is מוסיף that
        - (1) This תירוץ is the same as "כדאפרש"
        - (2) Meaning the תירוץ is the same as a תירוץ that תוספות uses later
- 5) מהרש"ל
- a) Don't be גורס the word "כדאפרש" in תוספות
  - b) Instead the correct גרסא is "כדפרישית"
  - c) Because
    - i) This תירוץ was implied in the תירוץ of ר"י in the prior תוספות
    - ii) Since
      - (1) Just as ר"י explained that
        - (a) לוקח couldn't have relied on the מוכר to assume that this קרקע was exactly a כור
        - (b) Because the לוקח knew that there had as yet been no מדידה
      - (2) Just so ר"י implies that
        - (a) לוקח can't argue that he agreed with מוכר that

- (i) If the שדה turns out to be less than a כור
  - (ii) The מקה would be בטל
  - (b) Because
    - (i) The מוכר and לוקה were both standing in the שדה when they were נתרצה
    - (ii) and it's obvious that they both
      1. intended for the מקה to apply to the particular שדה they were standing in whatever it's size
      2. And that they were נתרצה on מדה בחבל only to say that there'd be an adjustment for even a משהו of פחת or יתר
- 6) מהרש"א
- a) First קשיא
    - i) In the first תוספות
      - (1) ר"י dealt
        - (a) only with the דין אונאה of רבא
        - (b) and not at all with
          - (i) the כוונות of לוקה and מוכר
          - (ii) And on what they were נתרצה
  - b) Second קשיא
    - i) ר"י never mentioned that מוכר and לוקה were standing in the שדה
  - c) Third קשיא
    - i) Why
      - (1) would תוספות answer the same קשיא with the same תירוץ
      - (2) Both in the first תוספות and in the second תוספות
  - d) תירוץ
    - i) Must be that תוספות doesn't mean כדפרישית and instead means כדאפרש
- 7) We'll now set out the גמרא and the later תוספות to which כדאפרש refers
- 8) גמרא of the המשך
- a) Both
    - i) where a מוכר said עפר סתמא בית כור
    - ii) And where a מוכר said הן חסר הן יותר
  - b) So long as the פחת or יתר isn't more than רובע לסאה
  - c) Then הגיעו

- i) in the sense that the מקח is קיים
  - ii) and there is no adjustment either way
- 9) דף קג. at גמרא
  - a) ר' יצחק
    - i) where a מוכר sells בית כור סתמא
      - (1) And טרשין add up to a משהו more than ד' קבין
      - (2) Then לא הגיעו
- 10) תד"ה אלא לאו ש"מ סתמא נמי כהן חסר הן יתר דמי
  - a) הקדמה
    - i) is the same שיעור as 7-1/2 קבין for a כור רובע לסאה
  - b) קשיא
    - i) if לא הגיעו
      - (1) for טרשין that are a משהו more than ד' קבין
      - (2) even though the קרקע at least exists
    - ii) why does our גמרא say that הגיעו
      - (1) where
        - (a) there is missing קרקע of up to a רובע per סאה
        - (b) which is 7-1/2 קבין per כור
  - c) תירוץ רשב"א
    - i) ר' יצחק
      - (1) Deals with where the לוקח wasn't in the שדה when מוכר said כור עפר
      - (2) So לוקח can say לאו אדעתא דהכי זבני
      - (3) And that's why לא הגיעו
        - (a) even where all the קרקע is there
        - (b) and there is a משהו more than ד' קבין of בית כור
    - ii) סוגיא
      - (1) deals with where the לוקח and מוכר stood in the שדה when מוכר said כור עפר אני מוכר לך
      - (2) so we assume that לוקח should have known
        - (a) that the מוכר intended to sell the שדה they were standing in
        - (b) And that
          - (i) So long as the פחת or יתר isn't more than a רובע לסאה or 7-1/2 קבין
          - (ii) הגיעו

11) Now

- a) It's to this later תירוץ of רשב"א
  - i) that כדאפרש תוספות refers to earlier when תוספות says
- b) Note also that
  - i) Where מהרש"א says
    - (1) "אבל הרשב"א כתב לקמן מכה קושיא א' דאינו וכו'"
    - (2) קושיא אחרת means קושיא א'

תד"ה אלא לאו

- 1) הקדמה א'
  - a) The case
    - i) a מוכר says בית כור עפר אני מוכר לך
    - ii) and it turns out that there is a פחת and there is less than a בית כור
  - b) definitions
    - i) if the פחת isn't מרובע לסאה יותר
(1) We'll call it a small פחת
    - ii) If the פחת is מרובע לסאה יותר
(1) We'll call it a large פחת
  - c) Note that
    - i) The sense in which הגיעו and לא הגיעו are used in this דיבור
    - ii) Isn't essential to this מהרש"א
- 2) הקדמה ב'
  - a) It's more מסתבר to say הגיעו for a small פחת
  - b) While it's more מסתבר to say לא הגיעו for a large פחת
- 3) הקדמה ג'
  - a) It's more מסתבר to say הגיעו
    - i) If the מוכר added הן חסר הן יתר
    - ii) Than if he spoke only בסתמא
  - b) It's more מסתבר to say לא הגיעו
    - i) If the מוכר spoke only בסתמא
    - ii) Than if he added הן חסר הן יתר
- 4) הקדמה ד'
  - a) Assume that the הלכה is that
    - i) For a small פחת
(1) The דין is הגיעו both for הן חסר הן יתר and סתמא
    - ii) and for a large פחת
(1) the דין is לא הגיעו both for הן חסר הן יתר and סתמא
  - b) It follows that
    - i) The דין of הגיעו is a bigger חידוש for סתמא
    - ii) And the דין of לא הגיעו is a bigger חידוש for הן חסר הן יתר

- 5) מהרש"א based on the introduction ה'
- a) Assume that the דין is that
    - i) פחת הגיעו for a small פחת
    - ii) פחת לא הגיעו for a large פחת
  - b) שאלה
    - i) Which דין is it more important to teach
  - c) תשובה
    - i) The גמרא at first assumes that
      - (1) It's more important to teach the דין of הגיעו for a small פחת
      - (2) Than it is to teach the דין of לא הגיעו for a large פחת
- 6) הקדמה ו'
- a) It follows that
    - i) if
      - (1) for a small פחת
        - (a) the דין is הגיעו both for חסר הן יתר and סתמא
        - (2) and for a large פחת
          - (a) the דין is לא הגיעו both for חסר הן יתר and סתמא
          - (3) and
            - (a) a משנה or ברייתא wants to teach both the דין of הגיעו and the דין of לא הגיעו
            - (b) but wants to mention these דינים as they apply to either סתמא or חסר הן יתר but not to both
          - (4) then
            - (a) The משנה or ברייתא would prefer to teach these דינים for סתמא
          - (5) Because
            - (a) לא הגיעו is a more important דין than הגיעו
              - (i) as we established in הקדמה ה'
              - (b) And for הגיעו the case of סתמא is more of a חידוש than חסר הן יתר
                - (i) as we established in הקדמה ד'

7) הקדמה ז'

    - a) In the case described in the prior הקדמה
    - b) It follows also that
      - i) If the משנה or ברייתא

- (1) Instead teaches these דינים only for הן חסר הן יתר
  - ii) It's מסתבר that
    - (1) the משנה doesn't teach these דינים for סתמא
      - (a) which
        - (i) if הגיעו for a small פחת
        - (ii) would be a greater חידוש than הגיעו for יתר הן חסר הן יתר
      - (2) because for סתמא the דין is in fact לא הגיעו on a small פחת
- 8) הקדמה ח'
- a) Now assume that
    - i) we can prove that for סתמא the דין is הגיעו on a small פחת
    - ii) and nevertheless
      - (1) a משנה teaches the דינים of הגיעו and לא הגיעו
      - (2) only for יתר הן חסר הן יתר
  - b) We're forced to say
    - i) Contrary to the סברא we described in הקדמה ה'
    - ii) That
      - (1) this משנה considers it more important to teach לא הגיעו for a large פחת
      - (2) than to teach הגיעו for a small פחת
    - iii) and
      - (1) the משנה mentions only הן חסר הן יתר
      - (2) because
        - (a) in הקדמה ג' we've resolved that
        - (b) לא הגיעו for הן חסר הן יתר is the greater חידוש
- 9) הקדמה ט'
- a) Assume that
    - i) Both for
      - (1) a מוכר who says "כבית כור עפר אני מוכר לך"
      - (2) and a מוכר who says הן חסר הן יתר
    - ii) The דין is
      - (1) הגיעו for a small פחת
      - (2) לא הגיעו for a large פחת
  - b) It's מסתבר
    - i) that the דין of הגיעו for a small פחת

- (1) is a greater חידוש for כבית כור than it is for יתר הן חסר הן
- ii) and that the דין of לא הגיעו for a large פחת
- (1) is a greater חידוש for יתר הן חסר הן than it is for כבית כור

10) משנה

- a) If a מוכר says בית כור עפר הן חסר הן יתר
  - i) And there is a פחת or יתר
  - ii) Then
    - (1) הגיעו if the פחת is small
    - (2) לא הגיעו if the פחת is large

11) גמרא

- a) איבעיא
  - i) For סתמא what is the דין if there is a small פחת
- b) מהרש"א according to the גמרא as explained by אמינא הוה תשובה
  - i) it must be that for סתמא the דין is לא הגיעו on a small פחת
  - ii) Because
    - (1) Based on 'ו' הקדמה
    - (2) If
      - (a) the דין for סתמא were הגיעו
      - (3) the משנה
        - (a) would have dealt with סתמא instead of יתר הן חסר הן
        - (b) because for הגיעו
          - (i) the דין for סתמא is a greater חידוש
          - (ii) than the דין for יתר הן חסר הן

12) המשך of the גמרא

- a) The גמרא refers to a ברייתא that implies that
  - i) The דין of הגיעו for קטן פחת
  - ii) Is more of a חידוש for יתר הן חסר הן
  - iii) Than it is for כבית כור

13) מהרש"א as explained by תוספות ד"ה פרושי קמפרש

- a) קשיא
  - i) We established in 'ט' הקדמה that
    - (1) כבית כור is a greater חידוש for הגיעו on a small פחת
    - (2) Than יתר הן חסר הן is for הגיעו on a small פחת

- ii) So
    - (1) how can the ברייתא imply that הן חסר הן יתר is the greater חידוש
  - b) possible תירוץ
    - i) The ברייתא wants to teach the דין of לא הגיעו for a large פחת
    - ii) And we've established that
      - (1) For the דין of לא הגיעו
      - (2) הן חסר הן יתר is the greater חידוש
  - c) Possible תירוץ dismissed
    - i) We've established that
      - (1) At this point in the הוה אמינא
        - (a) We say that the דין for סתמא is לא הגיעו on a small פחת
    - ii) So
      - (1) Based on 'ה' הקדמה
      - (2) We still hold that
        - (a) it's more important for the ברייתא to teach לא הגיעו for a small פחת
        - (b) Than to teach לא הגיעו for a large פחת
  - d) מהרש"א will answer this קשיא below
- 14) גמרא of the המשך
- a) רב אשי proves that for סתמא the דין is לא הגיעו where there's a small פחת
- 15) מהרש"א
- a) Based on 'ח' הקדמה
    - i) It follows from רב אשי
      - (1) That it's more important for a משנה or ברייתא
        - (a) to teach the דין of לא הגיעו for a large פחת
      - (2) Than it is to teach the דין of לא הגיעו for a small פחת
  - b) So
    - i) We've answered the קשיא of תוספות
      - (1) On why the ברייתא says that הן חסר הן יתר is a bigger חידוש than כבית כור
    - ii) Since
      - (1) now that we've established that it's more important to teach לא הגיעו for a large פחת
      - (2) it follows that
        - (a) the ברייתא says that הן חסר הן יתר is the greater חידוש

(b) because

(i) The פחת ברייתא refers to the לא הגיעו of דין for a large פחת

(ii) And not to the דין of הגיעו for a small פחת

תוספות בא"ד ויש לומר דר' יצחק

- 1) גמרא of the מסקנא
  - a) Both
    - i) where a מוכר said עפר סתמא בית כור
    - ii) And where a מוכר said הן חסר הן יתר
  - b) Then
    - i) If the פחת or יתר isn't more
      - (1) than רובע לסאה
      - (2) Which is the same as 7-1/2 קבין per בית כור
      - (3) The דין is הגיעו
        - (a) in the sense that the מקח is קיים without any חשבון or adjustment
      - ii) otherwise the דין is לא הגיעו
- 2) דף קג. at גמרא
  - a) ר' יצחק
    - i) where a מוכר sells סתמא בית כור
    - ii) If the בית כור includes even a משהו more of טרשין than בית ד' קבין
    - iii) Then
      - (1) The טרשין don't count towards the כור
      - (2) And לא הגיעו
- 3) תד"ה אלא לאו ש"מ
  - a) קשיא
    - i) if the דין is לא הגיעו
      - (1) Where
        - (a) there is in fact a כור בית of קרקע
        - (b) but part of it is taken up by טרשין that are a משהו more than בית ד' קבין
      - ii) why does our גמרא say that
        - (1) the דין is הגיעו
        - (2) where as much as 7-1/2 קבין are actually missing from the קרקע
    - b) תירוץ א'
      - i) See ד"ה פחות כל שהוא
      - ii) Where we mentioned the תירוץ of רשב"א to this קשיא
    - c) תירוץ ב'

- i) You're right that טרשין can't have a **worse** result than missing קרקע
- ii) But they can have a result **equal** to missing קרקע
- iii) namely
  - (1) לא הגיעו דיין is ר' יצחק
    - (a) Not only where more than 7-1/2 קבין are missing
    - (b) But also where
      - (i) The area of any קרקע that's missing
      - (ii) Plus the area of טרשין – if there is more than 4 קבין of טרשין
    - (c) Add up to more than 7-1/2 קבין per כור
  - (2) It follows that
    - (a) From one צד
      - (i) Where for example
        1. three קבין of קרקע are missing
        2. and there are 5 קבין of טרשין
      - (ii) the טרשין and the missing קרקע total 8 קבין
        1. which is יותר מרובע
        2. and the דיין is לא הגיעו
    - (b) and from a second צד
      - (i) Where
        1. exactly 7.5 קבין of קרקע are missing, which isn't יותר מרובע
        2. and there are only 4 קבין of טרשין
      - (ii) the טרשין get added to the less than יותר מרובע category
        1. and the דיין is הגיעו
- d) תוספות in גרסאות and מהרש"א reach this result by different גרסאות
- e) מהרש"א of גרסא in תוספות as brought by ספרים ישנים
  - i) Here is the גרסא:
    - (1) ר' יצחק לא קאמר אלא להצטרף [טרשין] לפחות יתר מרובע לסאה
  - ii) Note that
    - (1) this גרסא follows the second צד above
      - (a) where the דיין is הגיעו
      - (b) because the missing קרקע and טרשין add up to less than יותר מרובע
    - (2) but
      - (a) in a case

- (i) where the first צד applies
    - (ii) and the missing קרקע and טרשין add up to יותר מרובע
  - (b) This גרסא would agree that מצטרפין to say לא הגיעו
- f) תוספות in מהרש"ל of גרסא
- i) The גרסא
    - (1) יותר מרובע {מרובע לסאה לעשותו} יתר מרובע (1)
  - ii) Note that
    - (1) this גרסא follows the first צד above
      - (a) where the missing קרקע and טרשין add up to יותר מרובע
      - (b) and the דין is לא הגיעו
    - (2) but
      - (a) In a case
        - (i) where the second צד applies
        - (ii) And the missing קרקע and טרשין don't add up to יותר מרובע
      - (b) This גרסא would agree that מצטרפין to say הגיעו
- 4) מהרש"א
- a) תוספות could also have answered the קשיא this way
    - i) You're right that
      - (1) קרקע don't count as טרשין
      - (2) So that the דין is לא הגיעו even if there are 8 קבין of טרשין
    - ii) What ר' יצחק says is that
      - (1) At the point
        - (a) where even a משהו of additional missing קרקע would have resulted in לא הגיעו
          - (i) namely where there is already missing precisely 7-1/2 קבין
        - (b) then
          - (i) the דין is לא הגיעו
          - (ii) if there's more than ד' קבין טרשין
    - iii) קשיא
      - (1) Why doesn't ר' יצחק say outright that
        - (a) לא הגיעו of more than ד' קבין טרשין
        - (b) Only where 7-1/2 קבין are already missing from the בית כור
    - iv) תירוץ

(1) ר' יצחק deals with where

(a) a מוכר was to sell a שדה that was larger than a בית כור

(b) and there remains a full בית כור after already deducting 7-1/2 missing קבין

דף קד:

רשב"ם ד"ה הכי גרסינן

1) First הקדמה

a) כור per קבין $7-1/2$ is the same as סאה per רובע הקב

2) Second הקדמה

a) If

i) a מוכר sells a שדה or a גינה that was thought to have a certain amount of קרקע

ii) and it turns out that there is a יתר and the שדה or גינה was more than a כור

b) then

i) the דין for שדה

(1) namely whether there is מחילה or הדר

(2) depends on whether the יתר has "שיעור שדה" and "שיעור מחילה"

ii) the דין for גינה

(1) namely whether there is מחילה or הדר

(2) depends on whether the יתר has "שיעור מחילה" and "שיעור גינה"

c) the meanings of מחילה and הדר aren't essential for this מהרש"א

3) this table sets out the שיעורים for מחילה and שדה and גינה

שדה	גינה לת"ק דר' עקיבא	גינה לר' עקיבא	שיעור מחילה
עד יותר מרובע לסאה דהיינו עד יותר מ-7.5 קבין לכור – ולא עד בכלל	עד יותר מרובע לסאה דהיינו עד יותר מ-7.5 קבין לכור – ולא עד בכלל	עד יותר מחצי רובע לחצי סאה – ולא עד בכלל	
ט' קבין	חצי קב	רובע הקב	שיעור שדה או גינה

4) Third הקדמה

a) Note that

i) While שיעור מחילה is based on the כור or סאה of a שדה or גינה

ii) שיעור שדה or שיעור גינה is based on

(1) the total יתר for the entire שדה or גינה

(2) regardless of the number of כורים or סאה that it contains

5) fourth הקדמה

a) For שדה

i) רב הונא says that

(1) The דין is הדר

(a) So long as the יתר in total adds up to at least the שיעור שדה of ט' קבין

- (b) Even if
  - (i) There is a מחילה שיעור
  - (ii) because the יתר isn't a משהו more than רובע לסאה
- ii) While רב נחמן disagrees and says that
  - (1) The דין is הדר only if both
    - (a) the יתר in total adds up to at least שדה of קבין שיעור
    - (b) and
      - (i) there is no מחילה שיעור
      - (ii) because the יתר is at least a משהו more than רובע לסאה
- b) For גינה according to עקיבא דר' תנא קמא
  - i) רב הונא says that
    - (1) The דין is הדר
      - (a) Where the יתר in total adds up to at least the שיעור גינה of קב חצי
      - (b) Even if
        - (i) There is a מחילה שיעור
        - (ii) because the יתר isn't a משהו more than רובע לסאה
  - ii) While רב נחמן disagrees and says that
    - (1) The דין is הדר only if both
      - (a) the יתר in total adds up to at least שדה of קב חצי
      - (b) and
        - (i) there is no מחילה שיעור
        - (ii) because the יתר is at least a משהו more than רובע לסאה
- c) For גינה according to ר' עקיבא
  - i) רב הונא says that
    - (1) The דין is הדר
      - (a) Where the יתר in total adds up to at least the שיעור גינה of קב רובע
      - (b) Even if
        - (i) There is a מחילה שיעור
        - (ii) because the יתר isn't a משהו more
          - 1. חצי רובע לחצי סאה than
  - ii) While רב נחמן disagrees and says that
    - (1) The דין is הדר only if both
      - (a) the יתר in total adds up to at least שדה of קב רובע

(b) and

(i) there is no שיעור מחילה

(ii) because the יתר is at least a משהו more

1. חצי רובע לחצי סאה than

6) גמרא

a) קשיא

i) Part 1

(1) The משנה says that

(a) "אם שייר בשדה בית ט' קבין"

(i) Which is the שיעור שדה

(b) Then the דין is הדר

ii) Part 2

(1) Presumably this applies even if the שדה contains כוריים

(2) Now in a שדה of כוריים

(a) Where there is a total יתר of ט' קבין for כוריים

(b) It must be that the יתר per כור isn't more than

(i) The שיעור מחילה of רובע לסאה which is the same as 7.5 קבין per כור

(3) Now

(a) This שיטה fits well with the שיטה of רב הונא

(b) But it doesn't fit with the שיטה of רב נחמן that the דין is מחילה

b) תירוץ

i) Your assumption is wrong

ii) the משנה deals with where the מוכר sold only one כור

iii) where

(1) If there are 9 קבין of יתר

(2) there is of course more יתר than the שיעור מחילה of רובע לסאה or 7.5 קבין per כור

iv) so that רב נחמן agrees that the דין is הדר

c) גינה from קמא on תנא קמא קשיא

i) Part 1

(1) The משנה says for the תנא קמא on גינה that

(a) "אם שייר בגינה חצי קב"

(i) Which is the שיעור גינה

- (b) Then the דין is הדר
- ii) Part 2
- (1) Presumably this applies even if the גינה contains סאתיים
- (2) Now in a גינה of סאתיים
- (a) Where there is a total יתר of קב חצי for סאתיים
- (b) It must be that the יתר per סאה isn't more than the שיעור מחילה of רובע לסאה
- (3) Now
- (a) This שיטה fits well with the שיטה of רב הונא
- (b) But it doesn't fit with the שיטה of רב נחמן that the דין is מחילה
- d) תירוץ
- i) Your assumption is wrong
- ii) the משנה deals with where the מוכר sold a גינה of only one סאה
- iii) where
- (1) If there is יתר of קב חצי
- (2) there is of course more יתר than the שיעור מחילה of רובע לסאה
- iv) so that רב נחמן agrees that the דין is הדר
- e) רשב"ם explained by ר' עקיבא from קשיא
- i) Part 1
- (1) The משנה says for ר' עקיבא on גינה that
- (a) "אם שייר בגינה רובע הקב"
- (i) Which is the שיעור גינה
- (b) Then the דין is הדר
- ii) Part 2
- (1) Presumably this applies even if the גינה contains a סאה
- (2) Now in a גינה of a סאה
- (a) Where there is a total יתר of רובע קב
- (b) It must be that the יתר isn't more than the שיעור מחילה of רובע חצי for a חצי סאה
- (3) Now
- (a) This שיטה fits well with the שיטה of רב הונא
- (b) But it doesn't fit with the שיטה of רב נחמן that the דין is מחילה
- 7) מהרש"א

- a) קשיא
- i) Instead of asking from ר' עקיבא דגינה
- (1) That it must be that
- (a) the **חצי סאה** is less than the **חצי רובע** of שיעור מחילה
- ii) why doesn't רשב"ם ask more simply
- (1) that it must be that
- (a) the **סאה** is less than the **חצי רובע** of שיעור מחילה
- b) תירוץ
- i) ר' עקיבא according to גינה is different from שדה
- ii) Since
- (1) For שדה
- (a) The שיעור מחילה for
- (i) which is $7\frac{1}{2}$ קבין per כור
- (b) Isn't the same as the 9 קב size of a שדה שיעור
- (2) So I can understand for רב נחמן that
- (a) $7\frac{1}{2}$ קבין for one כור
- (b) Can combine with $7\frac{1}{2}$ קבין from a second כור
- (c) to move from a שיעור מחילה to a שיעור שדה
- (i) only
1. when the יתר for each כור exceeds $7\frac{1}{2}$ קבין by a משהו
  2. and is no longer a שיעור מחילה
  3. and can now be מצורף into the entirely different שיעור of שדה
- iii) But
- (1) For גינה according to ר' עקיבא
- (a) The $\frac{1}{4}$ קב for a סאה happens to be both
- (i) the שיעור מחילה for a סאה
- (ii) And the שיעור גינה
- (b) So it's possible that
- (i) here רב נחמן in fact holds that
1. it's not necessary for there to be יותר משהו
  2. in order to remove the יתר from שיעור מחילה and achieve שיעור גינה
- (ii) and that

1. רב נחמן agrees with רב הונא that
  2. where the מכירה involves a סאה and the total יתר is exactly רובע
    - (c) And there's no קשיא from the משנה to רב נחמן
- (2) That's why רשב"ם explains
- (a) It's incorrect to say the שיעור מחילה is רובע
  - (b) Because the שיעור מחילה is based on חצי סאה for חצי רובע
  - (c) And this שיעור is different from שיעור גינה which requires a full רובע
- (3) So
- (a) For רב נחמן
  - (b) Just as a משהו יותר מרובע is needed to move from שיעור מחילה to שיעור שדה for שדה
  - (c) Just so a משהו יותר מחצי רובע per חצי סאה should be needed to move from שיעור מחילה to שיעור גינה
- (4) and
- (a) there is in fact a קשיא to רב נחמן
  - (b) on why ר' עקיבא says הדר instead of מחילה

רשב"ם ד"ה ואית דמפרשי

1) First משנה of the רישא – הקדמה

a) If

i) a מוכר sells בית כור עפר and adds the words "מדה בחבל"

ii) and it turns out that there's a יתר of even a משהו

b) then so long as the total יתר is less than 9 קבין

i) יעשה חשבון

(1) and the מוכר decides whether

(a) the יתר קרקע must be מחזיר the לוקח

(b) or the לוקח must pay for the יתר in מעות

ii) The reason that מוכר can decide to demand מעות is that

(1) The מוכר can rightly claim that קרקע for a small amount of יתר has no חשיבות

2) Second משנה of the סיפא – הקדמה

a) If

i) a מוכר sells בית כור עפר and adds the words "הן חסר הן יתר"

ii) and it turns out that there's a יתר that's not more than רובע לסאה

iii) then the מוכר is מוחל the יתר and there is no חשבון

b) But

i) if it turns out that the יתר is more than a רובע לסאה

ii) then

(1) so long as the total יתר is less than 9 קבין

(a) יעשה חשבון

(i) and the מוכר decides whether

1. the יתר קרקע must be מחזיר the לוקח

2. The לוקח must pay for the יתר in מעות

(2) The reason that מוכר can decide to demand מעות is that

(a) The מוכר can rightly claim that

(i) קרקע for a small amount of יתר has no חשיבות

3) ברייתא

a) If the יתר is מוכר של מוכר then

i) "אפילו כל שהוא מחזיר לו קרקע"

- 4) ברייתא on the רשב"ם of שיטה
- a) The ברייתא refers to the סיפא of the משנה where the מוכר said הן חסר הן יתר
  - b) And although
    - i) Whether or not the יתר is סמוך לשדהו
    - ii) The מוכר is מוחל the יתר so long as it's not more than רובע לסאה
  - c) Still
    - i) Where
      - (1) the יתר is more than רובע לסאה and less than ט' קבין
      - (2) Where the משנה says that עושין חשבון
    - ii) There is this difference in דין:
      - (1) Where the יתר isn't סמוך לשדהו
        - (a) the מוכר decides whether to demand קרקע or מעות for the יתר
        - (2) where the יתר is סמוך לשדהו
          - (a) the מוכר must accept קרקע for the יתר
            - (i) because even a small יתר is of great value to the מוכר
            - (ii) and מוכר can't claim that it has no חשיבות to him
- 5) ברייתא in אית מפרשי of שיטה
- a) the ברייתא deals with יתר משהו
- 6) אית דמפרשי of שיטה on the רשב"ם of ביאור
- a) The ברייתא refers to the סיפא of the משנה where the מוכר said הן חסר הן יתר
  - b) And teaches that
    - i) Although
      - (1) generally for הן חסר הן יתר
        - (a) where the יתר isn't more than a רובע
        - (b) the דין is that there is מחילה and there is no חשבון
      - ii) the דין is different where the יתר is מוכר של
        - (a) סמוך לשדהו של מוכר
        - (b) because in this case
          - (1) The דין is the same as for מדה בחבל
          - (2) Namely
            - (a) there is no מחילה for any יתר at all -- even for a יתר of משהו
            - (b) because here even a small יתר is of great value to the מוכר
- 7) אית דמפרשי of שיטה to the רשב"ם by קשיא
- a) it turns out that the words הן חסר הן יתר accomplish nothing for the לוקח

8) מהרש"א

a) קשיא

i) Why didn't רשב"ם say that this is what דמפרשי mean:

(1) the ברייתא applies to the רישא of the משנה

(2) Where

(a) מדה בחבל said מוכר

(b) And there was a יתר משהו

(i) for which

1. in the case of מדה בחבל

2. there must be a חשבון and there is no מחילה

ii) And the ברייתא teaches that

(1) If the קרקע is סמוך לשדהו

(2) Then

(a) Unlike the usual case of חשבון

(i) Where the מוכר decides whether to demand קרקע or מעות for the יתר

(b) Here

(i) the מוכר must accept קרקע for the יתר

(3) because

(a) even a small יתר is of great value to the מוכר

(b) and מוכר can't claim that it has no חשיבות to him

b) תירוץ

i) We need to assume that

(1) the גמרא that mentions the ברייתא

(2) understands that the ברייתא refers to the סיפא of the משנה that deals with הן חסר הן יתר

ii) Because

(1) The גמרא brings the ברייתא after the פיסקא in the גמרא that begins "שאם שייר בשדה בית ט' קבין"

(2) and the משנה mentions these words only after it sets out the סיפא

דף קה.

סוגיא דתפוס לשון אחרון

Part 1- הקדמה

- 1) משנה
  - a) If a מוכר says מדה בחבל הן חסר הן יתר
  - b) Then
    - i) תפוס לשון אחרון בן ננס says
    - ii) And the דין is the same as if מוכר never said מדה בחבל
- 2) רב
  - a) בן ננס of חבריו
    - i) Disagree with בן ננס
    - ii) Don't say תפוס לשון אחרון
    - iii) And are מסופק on whether to follow לשון ראשון or לשון אחרון
- 3) שמואל
  - a) while בן ננס says תפוס לשון אחרון
    - i) "זו דברי בן ננס אבל חכמים אומרים הלך אחר פחות שבלשונות"
  - b) Meaning that
    - i) based on the ספק on whether to follow לשון ראשון or לשון אחרון
    - ii) תופס מוחזק rule in favor of the חכמים
  - c) As we'll explain further in section (36)
- 4) In a case where it's not clear that לשון אחרון contradicts לשון ראשון
  - a) Because it's possible that לשון אחרון is meant to set out some other term
  - b) Then
    - i) Even the מאן דאמרי who
      - (1) where there is a definite סתירה between לשונות
      - (2) agree with בן ננס and say תפוס לשון אחרון
    - ii) can say that
      - (1) in this case
        - (a) because of the ספק on what was intended
        - (b) we follow פחת שבלשונות
  - c) and רשב"ם refer to this case as
    - i) "איכא למימר דפרושי קמפרש כדאמר [ר' אבא] לעיל"

- 5) משנה דמרחץ
- a) The משנה deals with a משכיר who rented a מרחץ to a שוכר
    - i) For 12 זהב for the year -- one זהב per month
    - b) the issue was whether the שוכר owed an extra זהב for חודש העיבור
    - c) "יחלוקו את חודש העיבור" ruled that ר' יוסי and רשב"ג
- 6) משנה דמרחץ of פירוש שמואל
- a) ר' יוסי and רשב"ג יחלוקו
  - b) Say that הלך אחר פחות שבלשונות
    - i) And it happened in that case that משכיר came to ב"ד in חודש
      - (1) So that משכיר counted as מוחזק in half and שוכר counted as תופס in half
      - (2) And that's why ר' יוסי and רשב"ג ruled יחלוקו
    - ii) In fact
      - (1) If the משכיר had come בתחילת חודש they would have ruled למושכיר כולו
        - (a) Because then
          - (i) The משכיר would have been מוחזק in full
          - (ii) And the שוכר wouldn't have been תופס in anything
        - (2) And if the משכיר had come בסוף חודש they would have ruled לשוכר כולו
          - (a) Because then the שוכר would have been תופס in full
    - c) Starting at section (36)36 we'll explain the דינים of מוחזק and תפיסה in detail
- 7) We assume
- a) For the reason explained by רשב"ם at למשכיר
  - b) That שמואל agrees with ר' יוסי and רשב"ג that for מרחץ we follow שבלשונות
- 8) Starting at section (13) we'll consider whether
- a) ר' יוסי and רשב"ג
    - i) Disagree with בן ננס
    - ii) And
      - (1) say הלך אחר פחות שבלשונות
      - (2) Based on what we've established in section (3)
  - b) Or whether
    - i) ר' יוסי and רשב"ג
      - (1) agree with בן ננס
        - (a) But in this case say "איכא למימר פרושי קמפרש כדאמר לעיל"
        - (b) And

- (i) הלך אחר פחות שבלשונו
- (ii) Based on what we've established in section (4)

9) In a case where

- a) It's not clear that לשון אחרון contradicts לשון ראשון
- b) Because it's possible that
  - i) לשון אחרון explains that לשון ראשון intended the same as the meaning of לשון אחרון
- c) Then
  - i) Even בן ננס who disagree with מאן דאמרי
  - ii) can agree that in this case we follow לשון אחרון
- d) תוספות and רשב"ם call this case
  - i) "פרושי קמפרש כדפרישית לסוף"

10) But note that

- a) At section (31) we'll discuss מחלוקת
  - i) between ר"י and רשב"ם on the one hand and ר"י on the other hand
- b) On whether the rule for מטבע is different
  - i) Namely whether for מטבע
    - (1) even where פרושי קמפרש כדפרישית לסוף
    - (2) We don't follow לשון אחרון
    - (3) But instead say הלך אחר פחות שבלשונו

שמואל and רב of מימרות – חלק ב'

11) שמואל of מימרות

- a) The first מימרא
  - i) We've already mentioned that שמואל says that
    - (1) in the משנה דמרחץ
      - (a) יחלוקו and פחות שבלשונו follow ר' יוסי and רשב"ג
        - (i) בבא באמצע חודש
        - (b) But
          - (i) בבא בתחלת חודש כולו למשכיר
          - (ii) ובבא בסוף חודש כולו לשוכר
- b) The second מימרא
  - i) We've also already mentioned that שמואל says that
    - (1) while בן ננס says לשון אחרון

(a) "זו דברי בן ננס"

(b) אבל חכמים אומרים הלך אחר פחות שבלשונות"

c) In a third מימרא

i) רב and שמואל both say

(1) כור בשלשים אני מוכר לך

(a) יכול לחזור בו אפילו בסאה אחרונה

(2) כור בשלשים אני מוכר לך

(a) סאה בסלע אני מוכר לך

(b) ראשון ראשון קנה

12) שאלה

a) Does תפוס לשון אחרון שמואל hold

13) תשובה

a) It must be that ר' יוסי and רשב"ג don't say תפוס לשון אחרון

i) Because

(1) Otherwise

(a) הלך אחר פחות שבלשונות They shouldn't have said

(b) But should instead have said

(i) כולו למשכיר

(ii) Based on the זהב לחדש of לשון אחרון

b) And

i) Since we've established in section (7) that שמואל agrees with ר' יוסי and רשב"ג

ii) We've proved that שמואל himself also doesn't say תפוס לשון אחרון

14) קשיא

a) maybe

i) תפוס לשון אחרון say רשב"ג and ר' יוסי

ii) And

(1) The case of מרחץ is different

(a) Because it's possible

(i) זהב אחד לחדש of לשון אחרון with his

1. the משכיר didn't intend to contradict his ראשון ראשון of י"ב זהובים לשנה לשנה

2. but intended only to establish that rent was payable monthly

(2) so that

- (a) איכא למימר פרושי קמפרש כדאמר לעיל
  - (i) As explained in section (4)
- (b) הלך אחר פחות שבלשונות
  - (i) Based on what we established in that section
  - (ii) And not based on what we established in section (3)

15) First תירוץ – ד"ה אלא לעולם at רשב"ם –

- a) It's מסתבר that
  - i) מרחץ of ר' יוסי and רשב"ג משנה on
  - ii) בן ננס that רב says disagree with חברים
- b) In the same way it's מסתבר that
  - i) ר' יוסי and רשב"ג
  - ii) חכמים" that שמואל says disagree with בן ננס
- c) This proves for תפוס לשון אחרון that שמואל and רשב"ג don't say ר' יוסי
- d) Now
  - i) Since in section (7) we've already established that שמואל agrees with רשב"ג and ר' יוסי
  - ii) We've also proved that שמואל himself
    - (1) disagrees with בן ננס
    - (2) and doesn't say תפוס לשון אחרון

16) Second תירוץ – based on ד"ה אלא לעולם at תוספות and רשב"ם –

- a) We've established that שמואל says וכו' אבל חכמים אומרים
- b) Now
  - i) Although
    - (1) there is a שקלא וטריא in the גמרא on whether
      - (a) זו ולא ס"ל means זו
      - (i) שמואל doesn't agree with בן ננס
      - (b) זו וסבירא לי' means זו
      - (i) שמואל does agree with בן ננס
  - ii) Still
    - (1) In the מסקנא the גמרא decides that in fact
      - (a) זו ולא ס"ל means זו
      - (b) So it's clear that שמואל himself
        - (i) also disagrees with בן ננס

(ii) and says לשון אחרון תפוס

17) ר"י of שיטה to קשיא 17)

- a) In section (32) we'll show that ר"י holds that
  - i) It's not proved
    - (1) that ר' יוסי and רשב"ג are the חכמים
    - (2) who for שמואל disagree with בן ננס
  - b) This makes the first תירוץ of רשב"ם unavailable to ר"י

18) תירוץ

- a) רשב"ם relies only on the second תירוץ of ר"י
- b) Note that in fact
  - i) תירוץ also refers only to the second תירוץ of רשב"ם

19) קשיא

- a) If שמואל had held that תפוס לשון אחרון תפוס
  - i) We could understand why for
    - (1) כור בשלשים סאה בסלע
    - (2) The דין is ראשון ראשון קנה
  - b) But
    - i) Now that we've shown that שמואל doesn't say תפוס לשון אחרון תפוס
    - ii) Why does שמואל say that ראשון ראשון קנה

20) תירוץ

- a) Because of תפיסה by לוקח
- b) As we'll explain in more detail starting in section (36)

21) ד"ה פרושי קמפרש at תוספות

- a) Here's an explanation by ר"י on why שמואל needs to say all three of his מימרות
  - i) Part 1
    - (1) If שמואל had said only ראשון ראשון קנה
      - (a) We might have thought that he says this דין
        - (i) Not because the לוקח was תופס
        - (ii) But because שמואל agrees with בן ננס and says לשון אחרון תפוס
      - (2) that's why שמואל needs to say
        - (a) זו דברי בן ננס אבל חכמים אומרים הלך אחר פחות שבלשונו
        - (b) To teach that חכמים don't say לשון אחרון תפוס
        - (c) And that לוקח is קונה ראשון ראשון only because of his תפיסה

ii) Part 2

(1) שאלה

(a) Why do we also need the מימרא of מרחץ

(2) תשובה

(a) the first תירוצ in section (15) established that

(i) it's only from the מימרא of שמואל for מרחץ

1. that we know that שמואל himself doesn't say תפוס לשון אחרון

(ii) and that

1. although שמואל said אומרים בן ננס אבל חכמים

2. שמואל might have meant 'לי' זו וסבירא

(b) מהרש"א at section (22) will note

(i) That this תשובה doesn't apply

1. to the second תירוצ set out in section (16)

iii) Part 3

(1) שאלה

(a) Now that we've established that שמואל himself doesn't say תפוס לשון אחרון

(b) It can no longer be that

(i) We need ראשון ראשון קנה

(ii) To teach that the תפוס לשון אחרון doesn't come about because of קנין

(c) So why do we need this מימרא at all

(2) תשובה

(a) To teach that

(i) Even though there is no תפוס לשון אחרון

(ii) The תפיסה is still קונה ראשון ראשון based on his לוקח

iv) קשיא

(1) We already know this from the case of מרחץ

(2) Where

(a) Because the תופס was שוכר

(b) בא בסוף חודש where כולי' לשוכר

v) תירוצ

(1) In section (37) we'll establish that

(a) For מרחץ where בא בסוף חודש

- (i) The משכיר of the הודאה is supported by the שוכר of the תפיסה
- (2) That's why שמואל needs to teach that
  - (a) For the reasons set out in section (41)
    - (i) the case of ראשון ראשון קנה is different
      - 1. קונה and the לוקח is
      - 2. even though there is no הודאה that supports the לוקח

22) מהרש"א

- a) קשיא
  - i) We established in section (18) that
    - (1) רשב"ם of תירוץ doesn't agree with the first תוספות
      - (a) In which רשב"ם concludes that
        - (i) מרחץ for שמואל of מימרא
        - (ii) proves that שמואל doesn't say אחרון
    - (2) רשב"ם of תירוץ agrees only with the second תוספות that says
      - (a) We prove the שיטה of שמואל
        - (i) Simply because he says אומרים בן ננס אבל חכמים
        - (ii) And in the מסקנא we hold that לי' סבירא ולא
- b) So we have two קשיות
  - i) First קשיא
    - (1) how can ר"י בעל התוספות say that
    - (2) The מימרא of שמואל for מרחץ
    - (3) Is needed to prove that זו means ס"ל זו
  - ii) Second קשיא
    - (1) What does the משנה of מרחץ in fact teach
- c) תירוץ
  - i) Maybe
    - (1) ר"י means to say the same as the second תירוץ mentioned earlier
    - (2) Namely
      - (a) that זו is alone enough to teach the שיטה of שמואל
      - (b) Because in the מסקנא of the גמרא we decide that זו means ס"ל זו
    - (3) And
      - (a) the מימרא of שמואל on מרחץ is important simply to explain that
      - (b) the משנה of מרחץ

- (i) deals only with בא באמצע חודש
- (ii) and that
  1. the דין would be otherwise
  2. if בסוף חודש or בא בתחלת חודש
- d) קשיא
  - i) Can't be that ר"י relies on the simple meaning of זו as meaning ל"ס ולא
  - ii) Because the words of ר"י are clear that a proof is necessary before we can say that זו means ל"ס סבירא לי
- e) תירוץ
  - i) Maybe in fact ר"י says that
    - (1) ראשון ראשון קנה
      - (a) teaches both
        - (i) that there is no לשון אחרון תפוס
        - (ii) and that לוקח is nevertheless ראשון ראשון
          1. because of his תפיסה
    - ii) so that it's קנה ראשון ראשון that proves that זו means ל"ס ולא
- f) קשיא
  - i) The fact is that
    - (1) ר"י doesn't take this approach and instead says that
    - (2) the purpose of ראשון ראשון קנה is only to explain that
      - (a) although
        - (i) we already know that there is no לשון אחרון תפוס for שמואל
        - (ii) the לוקח is based on his תפיסה
- g) תירוץ
  - i) The גרסא in ספרים ישנים answers both the first קשיא and the second קשיא
  - ii) Because this גרסא says that
    - (1) ר"י never said that we need a לימוד to prove that זו means ל"ס ולא
    - (2) Instead ר"י said that
      - (a) Following the second תירוץ in תוספות
        - (i) The simple משמעות of זו is that ל"ס סבירא לי
        - (ii) So that from זו דברי חכמים we already know that ל"ס ולא זו and that תפוס לשון אחרון says that there is no
      - (b) And that's why

(i) ראשון ראשון קנה can be needed only to teach that

(ii) Although

1. we don't say אחרון תפוס לשון

(iii) still

1. based on תפיסה of the לוקח ראשון ראשון קנה

(c) And the מימרא of שמואל on מרחץ is important simply to explain that

(i) the משנה of מרחץ deals only with where חודש בא באמצע

23) the first מימרא of רב

a) We've already mentioned this מימרא in section (2)

i) "חולקין עליו חבריו על בן ננס"

b) קשיא

i) Why does רב need to say that

(1) תפוס לשון אחרון and בן ננס disagree with חבריו

ii) Since

(1) Even without this מימרא I would presumably realize that

(a) the reason that ר' יוסי and רשב"ג don't say למשכיר

(i) even though the לחודש of לשון אחרון supports the משכיר

(b) is that ר' יוסי and רשב"ג don't say תפוס לשון אחרון and are חולק on בן ננס

c) תירוץ

i) If it weren't for רב I might have thought that

(1) תפוס לשון אחרון ר' יוסי ורשב"ג do hold

(2) But in the case of מרחץ they say that the דין is יחלוקו

(3) Because "איכא למימר פרושי קמפרש כדאמר לעיל" as explained at section (4)

24) The second מימרא of רב refers to the משנה on מרחץ

a) אי הואי התם הוה יהיבנא כוליל' לשוכר

b) Presumably this מימרא teaches that רב personally agrees with בן ננס that תפוס לשון אחרון

25) The third מימרא of רב

a) אמר רב הונא אמרי בי רב

i) איסתרא מאה מעי

(1) מאה מעי

ii) מאה מעי איסתרא

(1) איסתרא

b) Presumably this מימרא also teaches that רב agrees with ננס בן תפוס לשון אחרון that

26) The fourth מימרא of רב

a) רב ושמואל דאמרי תרוייהו

i) כור בשלשים אני מוכר לך

(1) יכול לחזור בו אפילו בסאה אחרונה

ii) כור בשלשים אני מוכר לך

(1) סאה בסלע אני מוכר לך

iii) ראשון ראשון קנה

b) Presumably

i) this מימרא also teaches that רב agrees with ננס בן תפוס לשון אחרון that

ii) Although

(1) From what we said for שמואל in section (20)

(2) We understand that

(a) this מימרא alone doesn't prove that רב says לשון אחרון תפוס

(b) Because ראשון ראשון קנה

(i) might result from תפיסת לוקה

(ii) instead of from תפוס לשון אחרון

27) הקדמה

a) The המשך of the סוגיא explains

i) why רב needs to teach תפוס לשון אחרון רב

ii) both in his מימרא on איסתרא and in his מימרא on מרחץ

b) There is a three-way מחלוקת between רש"י and רשב"ם and ר"י on the ביאור of this סוגיא of the המשך

c) The מחלוקת stems in part on differences

i) between

(1) the סוגיא as it appears in השואל

(2) and the סוגיא as it appears in our גמרא

d) We'll

i) Explain first why רשב"ם and ר"י disagree with רש"י

ii) And then why רשב"ם and ר"י disagree with each other

28) רש"י of the סוגיא as explained by המשך

a) The שיטה of רש"י is based on the סוגיא as it appears in השואל

b) The גמרא in השואל

- i) begins with the מימרא of רב on מרחץ
  - ii) and then asks this קשיא
    - (1) once we know from elsewhere -- meaning from איסתרא -- that רב says תפוס לשון אחרון
    - (2) why does רב also need to teach תפוס לשון אחרון for מרחץ
  - iii) The גמרא then answers
    - (1) אי מהתם (מאיסתרא) הוה אמינא פרושי קא מפרש
    - (2) קמ"ל
  - c) רש"י in פרק השואל explains the תירוץ this way
    - i) If it weren't for the מימרא of רב on מרחץ
    - ii) I might have thought that
      - (1) תפוס לשון אחרון בן ננס and doesn't say רב disagrees with
      - (2) And
        - (a) פרושי קא מפרש כדפרישית only because רב follows לשון אחרון איסתרא
        - (b) As we've explained in section (9) לסוף
- 29) Here is the המשך of the גמרא here as understood by רשב"ם
- a) Unlike the גמרא in השואל
    - i) The גמרא here
      - (1) begins with the מימרא דבי רב on איסתרא
      - (2) and asks the reverse of the קשיא in השואל
        - (a) Once we already from elsewhere – meaning from מרחץ – that רב says תפוס לשון אחרון
        - (b) why does רב also need to teach תפוס לשון אחרון for איסתרא
    - ii) The גמרא here then answers according to the גרסא of רשב"ם
      - (1) מהו דתימא [מהאי דמרחץ] פרושי קא מפרש קמ"ל
  - b) רשב"ם explains the תירוץ this way:
    - i) If רב hadn't said his דין for איסתרא
      - (1) I might have thought that רב disagrees with בן ננס
      - (2) And the basis for his דין on מרחץ isn't
        - (a) תפוס לשון אחרון
        - (3) but is פרושי קמפרש כדפרישית לסוף as we've explained at section (9)
    - ii) so that for איסתרא

(1) where we'll establish in section (31) that

(a) פרושי קמפרש כדפרישית לסוף רשב"ם says we can't say

(2) הלך אחר פחות שבלשונות דין could have been

30) here is the המשך of our גמרא as understood by ר"י

a) although the plain משמעות of the קשיא in our גמרא supports the שיטה of רשב"ם

b) still

i) based on the גמרא in השואל

ii) the גמרא means to ask the same קשיא as in השואל

iii) namely

(1) Once we know from איסתרא that רב says תפוס לשון אחרון

(2) why does רב here also need to teach מרחץ for תפוס לשון אחרון

c) ר"י then has this גרסא for the תירוץ of the גמרא

i) אי איתמר הא ולא איתמר בהיא

ii) הוה אמינא מיהדר קא הדר ב'י

iii) אבל הכא מהו דתימא פרושי קא מפרש קמ"ל

d) Now

i) for ר"י

ii) It follows that

(1) איסתרא "הא" means

(2) and "היא" means מרחץ

iii) So that this is what the גמרא means in its תירוץ

(1) אי איתמר הא [איסתרא]

(a) ולא איתמר בהיא [מרחץ]

(2) הוה אמינא [באיסתרא] מיהדר קא הדר ב'י

(a) אבל הכא [במרחץ] מהו דתימא פרושי קא מפרש קמ"ל

iv) So that

(1) Unlike the תירוץ of the גמרא in השואל as understood there by רש"י

(2) The גמרא here

(a) applies פירושי קמפרש to מרחץ and not to איסתרא

(b) And explains that

(i) from איסתרא

1. although I'd know that תפוס לשון אחרון

2. I still wouldn't know for מרחץ that כולו למשכיר

(ii) Because I might have said for מרחץ that "פרושי קמפרש"

e) שאלה

i) What sort of "פרושי קמפרש" does this גרסא apply to מרחץ

f) תשובה

i) The גמרא can't mean פרושי קמפרש כדפרישית לסוף גמרא

ii) Since this פרושי קמפרש would only have confirmed that for מרחץ we say כולו למשכיר

iii) Instead

(1) the גמרא must mean איכא למימר פרושי קמפרש כדאמר לעיל

(2) Meaning that

(a) As explained in section (4)

(b) Although we know from איסתרא that תפוס לשון אחרון

(c) For מרחץ I might have thought that

(i) Because of פרושי קמפרש כדאמר לעיל

(ii) The דין is still הלך אחר פחות שבלשונית דין

31) רש"י of שיטה and רשב"ם on why ביאור (31)

a) Part 1

i) הקדמה

(1) We've established that רש"י says that

(a) The דין of איסתרא doesn't prove that רב says תפוס לשון אחרון

(b) Because

(i) It's possible that the דין teaches only that

1. in this special case we follow לשון אחרון

2. because פרושי קמפרש כדפרישית לסוף

ii) קשיא

(1) It's משמע from a משנה in פשוט that

(a) once we say פרושי קמפרש כדפרישית לסוף מטבעות

(b) the דין

(i) is that הלך אחר פחות שבלשונית

(ii) And isn't that we follow לשון אחרון

iii) תירוץ

(1) איסתרא offers a תירוץ for the שיטה of רש"י that explains why

(a) for איסתרא

(i) פרושי קמפרש כדפרישית לסוף

(ii) לשון אחרון following Can lead to

(b) While for the מטבעות in פשוט גט

(i) פחות שבלשונות results in following פרושי קמפרש

(2) now

(a) תירוץ don't accept this ר"י and רשב"ם

(b) And that's one reason why ר"י and רשב"ם don't follow שיטת רש"י in our גמרא

b) Part 2

i) In השואל the שיטה of רש"י is more מסתבר

(1) Because there

(a) as we've already explained

(b) the גמרא asks that

(i) Once we know the דין of איסתרא for רב

(ii) Why do we need the מימרא of רב for מרחץ of התם אלו הואי

(c) And

(i) It's מסתבר that

1. the גמרא answers as in פירוש רש"י that

2. the מימרא of איסתרא isn't enough to prove that רב says תפוס לשון אחרון

ii) While the שיטה of רשב"ם is more מסתבר in our גמרא

(1) Where the גמרא asks

(a) Once we know that רב follows לשון אחרון for מרחץ

(b) Why do we need the מימרא of רב for איסתרא

(2) And

(a) It's מסתבר that

(i) the גמרא answers as in רשב"ם that

(ii) the מימרא of מרחץ isn't enough to prove that רב says תפוס לשון אחרון

32) ביאור of the מחלוקת between ר"י and רשב"ם

a) Part 1 as explained by מהרש"א at נראה ולר"י נראה

i) We've established that

(1) ר"י agrees with רש"י that the גמרא here explains

(a) why we can't derive מרחץ from איסתרא

- ii) רשב"ם of קשיא
  - (1) this doesn't fit well with the flow of our גמרא
  - (2) which asks why איסתרא is needed
- iii) ר"י of תירוץ
  - (1) This doesn't matter
    - (a) Because we've established that
      - (i) the קשיא of our גמרא as understood by ר"י
      - (ii) fits well with the קשיא of the גמרא in השואל
- b) part 2 as explained by מהרש"א
  - i) הקדמה
    - (1) We've established that
    - (2) ר"י in his explanation of the תירוץ of the גמרא
    - (3) פרושי קמפרש כדאמר לעיל
  - ii) רשב"ם of קשיא
    - (1) it must be that
      - (a) פרושי קמפרש כדאמר לעיל applies only
      - (b) At the stage of the גמרא that we set out in section (23)
      - (c) When we considered what the result would have been
        - (i) Had we not known that רב says בן ננס חולקין עליו חביריו על בן ננס רב
        - (ii) and had we known only that ר' יוסי and רשב"ג say יחלוקו for מרחץ
    - (2) and explains
      - (a) that then we might have thought that
        - (i) ר' יוסי and רשב"ג hold תפוס לשון אחרון
        - (ii) and say יחלוקו for מרחץ only because of לעיל קמפרש כדאמר לעיל
    - (3) But
      - (a) once we know that רב says בן ננס חולקין עליו חביריו על בן ננס רב
      - (b) we automatically know that רב doesn't hold the סברא of פרושי קמפרש כדאמר לעיל
    - (4) here's one proof
      - (a) presumably
        - (i) in referring to "חביריו" of בן ננס רב
        - (ii) יחלוקו from מרחץ who say רשב"ג and ר' יוסי means רב
      - (b) Now

- (i) איכא למימר פרושי קמפרש כדאמר לעיל רב himself doesn't say
- (ii) Then obviously ר' יוסי and רשב"ג can say יחלוקו only if they disagree with בן ננס
- (iii) And we understand that's how רב knows they're חולק on בן ננס
- (c) But
  - (i) איכא למימר פרושי קמפרש כדאמר לעיל רב himself says
  - (ii) how would רב know that these חברים are חולק on בן ננס
- (5) so
  - (a) פרושי קמפרש כדאמר לעיל ר"י rely on how can
  - (b) As the basis for the תירוץ of the גמרא
- c) ר"י of תירוץ
  - i) Part 1
    - (1) איכא למימר פרושי קמפרש כדאמר לעיל רב does say רב
    - (2) And
      - (a) בן ננס in fact agree with ר' יוסי ורשב"ג
      - (b) איכא למימר פרושי קמפרש כדאמר לעיל רב only because of יחלוקו say And
    - (3) And the חברים to which רב refers are other דאמרי מאן who say outright that they disagree with בן ננס
  - ii) Part 2
    - (1) ר"י of שיטה to קשיא (1)
      - (a) Based on what we've established in section (15) it's מסתבר that
        - (i) ר' יוסי and רשב"ג aren't of חבירי the If
        - (ii) We can also assume that
          - 1. ר' יוסי and רשב"ג aren't to whom חכמים the refers also
      - (b) so we have this קשיא to ר"י
        - (i) we've established starting in that section that
          - 1. the first תירוץ of רשב"ם referred to there
          - 2. applies only if חכמים are רשב"ג and ר' יוסי
        - (ii) so how can ר"י rely on the first תירוץ
    - (2) תירוץ
      - (a) ר"י to קשיא this isn't a
      - (b) because in section (18) we've said that
        - (i) ר"י relies only on the second תירוץ that's set out in section (16)

- (ii) And תד"ה לעולם also relies only on the second תירוץ
- d) מהרש"א based on רשב"ם to ר"י of קשיא
- i) ר"י of שיטה has this advantage
- (1) The only קמפרש that the גמרא mentions in detail
- (a) איכא למימר פרושי קמפרש כדאמר לעיל
- (b) That the גמרא sets out for רב in section (23)
- (2) And
- (a) While for ר"י there is no need to assume any other kind of קמפרש פרושי
- (b) כדפרישית לסוף of פרושי קמפרש of חידוש רשב"ם needs to rely on the
- 33) מהרש"א part 1 as explained by תוספות ד"ה פרושי קמפרש
- a) First הקדמה
- i) We've established that רב says three מימרות on his own שיטה
- (1) איסתרא מאה מעי מאה מעי
- (2) כור בשלשים סאה בסלע ראשון ראשון קנה
- (3) בהאי דמרחץ אי הואי התם הוה יהיבנא כולי' למשכיר
- b) Second הקדמה
- i) By combining the שיטות of רש"י and רשב"ם
- ii) We can explain why we need all three of the מימרות of רב
- iii) But
- (1) we'll still have to consider
- (2) whether the three מימרות are enough to prove that רב says תפוס לשון אחרון
- c) Here's the explanation
- i) From איסתרא alone we wouldn't know that רב says תפוס לשון אחרון
- (1) Because
- (a) of the שיטה of רש"י
- (b) That the דין for איסתרא might be based on קמפרש כדפרישית לסוף
- ii) From תפוס לשון אחרון אי הואי התם for מרחץ we wouldn't know תפוס לשון אחרון
- (1) Because of the שיטה of רשב"ם
- (2) that the דין for מרחץ might be based on קמפרש כדפרישית לסוף
- iii) From ראשון ראשון קנה we wouldn't know תפוס לשון אחרון
- (1) Because
- (a) the דין for ראשון קנה
- (b) לוקה by תפיסה could be based on

(c) as we've explained earlier for שמואל

d) קשיא

i) Since there is a דיחוי for each ראי

ii) How in fact do we know that רב says תפוס לשון אחרון

e) תירוץ

i) These דיחויים aren't "עיקר טעם"

ii) Because in essence we do know from these מקורות that רב says תפוס לשון אחרון

34) תוספות ד"ה פרושי קמפרש – part 2

a) ר"י שיטה of קשיא

i) We've seen in section (31)

ii) That ר"י doesn't rely at all on פרושי קמפרש כדפרישית לסוף

iii) So for ר"י

(1) Once we have either

(a) איסתרא of מימרא

(b) אי הואי התם of מימרא

(2) We ought to have already proved that רב says תפוס לשון אחרון

iv) So why do we need the other מימרות

b) תירוץ

i) Just as we've explained for the combination of the שיטות of רש"י and רשב"ם

(1) That

(a) Despite the דיחויים in the גמרא

(b) we can derive the דין of רב from the מימרות of רב

(c) Because all these דיחויים aren't עיקר טעם

ii) Just so

(1) for ר"י

(a) in fact we can derive the דין of רב from each of איסתרא and מרחץ

(b) and עיקר טעם aren't פרושי קמפרש כדפרישית לסוף דיחויים based on

35) בא"ד ואם תאמר at מהרש"א

a) First הקדמה

i) See the הקדמה in section (9)

b) Second הקדמה

i) We also established in section (31) that a גט פשוט in משנה says that

(1) For מטבעות

- (a) If פרושי קמפרש כדפרישית לסוף applies
- (b) The דין is that
  - (i) הולכין אחר פחת שבלשונות
  - (ii) Even for a דאמר
    - 1. who agrees with בן ננס
    - 2. and would otherwise say לשון אחרון תפוס
- c) Third הקדמה
  - i) We also established in that section that רש"י says that
    - (1) For the case of איסתרא the rule is different from the case in גט פשוט
    - (2) So that
      - (a) where פרושי קמפרש כדפרישית לסוף applies to איסתרא
      - (b) The rule is we follow לשון אחרון
  - d) it follows that
    - i) for רש"י
    - ii) we can explain that רב needs to mention the דין of איסתרא
    - iii) to point out that there is this difference between איסתרא and the מטבעות in גט פשוט

Part 3 – סוגיא of דינים of תפיסה in this ביאור –

36) תד"ה אבל בא part 1

- a) First הקדמה
  - i) As explained by מהר"ם
    - (1) בחזקת בעלי' is always considered קרקע
    - (2) Even for a time in the past when a שוכר lived there
  - ii) It follows that
    - (1) In the case of מרחץ
    - (2) בבא בסוף חודש even מוחזק as a משכיר
    - (3) So that the שוכר who lived there during the חודש is only a תופס
- b) Second הקדמה
  - i) Since שמואל says that כולו לשוכר בבא בסוף חודש
  - ii) This presumably proves that "אי תפס [מן מרה קמא] לא מפקינן מיני"'
- c) third הקדמה
  - i) דף לד: at מימרא
    - (1) for

- (a) זה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי (a)
- (b) Where neither has a קמא חזקת מרה (b)
- (2) כל דאלים גבר says רב נחמן (2)
- ii) דף לה. at משנה (ii)
- (1) המחליף פרה בחמור וילדה (1)
- (a) זה אומר עד שלא מכרתי ילדה (a)
- (b) וזה אומר משלקחתי ילדה (b)
- (2) כולו למוכר say רבנן (2)
- (a) Because the מוכר has קמא חזקת מרה (a)
- (3) יחלוקן says סומכוס (3)
- (a) Because it makes no difference that the מוכר is קמא חזקת מרה (a)
- iii) לד: at גמרא (iii)
- (1) רב נחמן to קשיא (1)
- (a) for the שיטה of רב נחמן (a)
- (b) ought to have said סומכוס (b)
- (i) for המחליף פרה בחמור (i)
1. Where סומכוס ignores קמא חזקת מרה (1)
- (c) that the דין is גבר כל דאלים (c)
- (i) The same as for אבותי של זה אומר (i)
1. where in fact neither is קמא חזקת מרה (1)
- iv) ד"ה אבל בא at מהרש"א there as explained by תוספות (iv)
- (1) The קשיא of רב נחמן to גמרא applies also to רבנן (1)
- (2) Because (2)
- (a) חזקת מרה קמא has מוכר because only סומכוס disagree with רבנן (a)
- (b) But (b)
- (i) In a case where there is no קמא חזקת מרה (i)
1. would presumably agree with סומכוס that יחלוקן רבנן (1)
2. rather than with רב נחמן who says גבר כל דאלים (2)
- d) fourth הקדמה (d)
- i) Once we concluded earlier for שמואל that אי תפס לא מפקינן מיני' (i)
- ii) Presumably רבנן would agree that אי תפס לוקח לא מפקינן מיני' (ii)
- e) קשיא (e)
- i) I can accept the קשיא from סומכוס to רב נחמן (i)

(1) Because סומכוס

(a) Who ignores מרה קמא חזקת

(b) would certainly ignore מפיסה from מרה קמא

(c) and must disagree with רב נחמן

(i) who says that

1. כל דאלימ גבר

2. And we actually tell the תופס בעלי דינים to be תופס

ii) But

(1) For רבנן who say אי תפס לא מפקינן מיני' מיני'

(2) It's מסתבר that

(a) Where there is no מוחזק

(b) We in fact say כל דאלימ גבר to see

(i) who will be גובר and become the תופס

(ii) from whom we won't be מפיק

(3) So why is there a קשיא from רבנן to רב נחמן

f) מהרש"א as explained by תירוצ

i) Since רבנן disagree with סומכוס only because one of the בעלי דין has חזקת מרה קמא

ii) It's more מסתבר

(1) To say that

(a) Where there is no מרה קמא

(b) The דין is חולקין the same as for סומכוס

(2) Than it is to say כל דאלימ גבר

37) תד"ה אבל בא – part 2

a) הקדמה

i) There are מימרות in the גמרא that hold אי תפס מפקינן מיני' מיני'

b) קשיא

i) Why then does שמואל say for מרחץ that

(1) Where בא בסוף חודש

(2) אי תפס לא מפקינן מיני' מיני'

(3) and that's why כולו לשוכר

c) תירוצ

i) The reason that we say כולו לשוכר

ii) Is because

(1) his תפיסה is supported by a delay by משכיר in coming to בית דין

(2) and this delay counts as a הודאה

38) תוספות of המשך and מהרש"א disagree on the meaning of the מהרש"ל

39) מהרש"ל

a) this is the גרסא of the המשך of תוספות

i) "נראה דלא שייך כל כך אודוי אודי על חצי חודש ואי אודיי אודי על הכל ומש"ה יחלוקו"

ii) meaning

(1) if we were certain that a delay of חצי חודש counts as an הודאה

(a) the result would have been כולו לשוכר

(b) because

(i) there's no way a הודאה can be for half of a claim

(ii) since

1. either the משכיר is right in full

a. that לשון אחרון should count

2. or the שוכר is right in full

a. That לשון ראשון should count

(2) but

(a) in fact we're not sure

(i) if a delay of only חצי חודש

(ii) is a serious enough delay to count as a הודאה at all

(b) and that's why

(i) by way of ממון המוטל בספק

(ii) we say the result is יחלוקו

40) מהרש"א בא"ד נראה

a) This is the correct גרסא in תוספות

i) "נראה דלא שייך כל כך אודוי אודי על חצי חודש ואי אודי על הכל למה יחלוקו"

ii) Meaning

(1) First

(a) It's not מסתבר to say that there's a הודאה when a משכיר delays only a חצי חודש

(b) So we ought

(i) to ignore the delay

(ii) and say בא באמצע חודש where כולו למשכיר

(2) Second

(a) And if you insist that even a short delay does count as a הודאה

(b) then

(i) it should count as a full הודאה to the טענה of the שוכר

(ii) because there can be no partial הודאה

(c) so that

(i) we ought to say that כולו לשוכר where בא באמצע חודש

(ii) and there should be no דין יחלוקו

(3) so "למה יחלוקו"

b) in short

i) צריך עיון ends with a תוספות

c) note that in current מהרש"א דפוסים of

i) the printers inserted הכי ומשום in מהרש"א in place of "למה"

ii) even though "מש"ה is the גרסא of מהרש"ל that מהרש"א challenges

d) note also that

i) in the second דפוס of מהרש"א in Willemstad

ii) the word למה still appears but is marked this way: למ"ה

iii) presumably

(1) later printers realized that this was a טעות הדפוס

(2) but instead of correcting the word back to למה

(3) they changed it to מש"ה as in מהרש"ל

41) בא"ד ודע at מהרש"א

a) הקדמה

i) We've established

ii) That for כור בשלשים סאה בסלע

(1) ראשון ראשון קנה says שמואל

(2) Because לוקח is considered מוחזק in the 29 סאין that he was already קונה

b) קשיא

i) Why didn't תוספות ask that

(1) מוכר was the original מוחזק

(2) So that לוקח is only a תופס

ii) And

- (1) If תפס מפקינן מיני' מיני'
  - (2) Why do we say ראשון ראשון קנה based on this תפיסה
- c) תירוץ
- i) We only say 'אי תפס מפקינן מיני' מיני'
    - (1) So that תפיסה is valid only if supported by הודאה
    - (2) Where the תפיסה happens לאחר שנולד הספק
      - (a) For example
        - (i) In the case of מרחץ
          - 1. where as soon as משכיר said לחודש זהב א' לחודש זהב א' לחודש זהב א' לחודש זהב א'
          - 2. we realized that
            - a. if נתעברה השנה
            - b. There would be a ספק
        - (ii) But
          - (1) where the תפיסה happens קודם שנולד הספק
            - (a) As in the case of כור בשלשים סאה בסלע
              - (i) Where we could not foresee from the start
                - 1. that there'd be no משיכה of the 30th סאה
                - 2. so that there'd be a ספק on whether there is a valid משיכה
            - (2) Then תפס לא מפקינן מיני' מיני'
              - (a) Even without the support of a הודאה
              - (b) Because the תפיסה alone is enough to transfer to the תופס the rights of the מרה קמא
- d) קשיא
- i) Then how is it that the גמרא says that
    - (1) The rights of שוכר by his תפיסה where בא בסוף חודש where תפיסה
    - (2) Are the same as the rights of לוקח by his תפיסה where we say ראשון ראשון קנה
- e) תירוץ
- i) The גמרא doesn't mean to compare these cases in full
  - ii) The גמרא points out only that
    - (1) although
      - (a) for מרחץ

- (i) we resolve the ספק based on the תפיסה of שוכר as supported by משכיר הודאה
- (b) while for ראשון ראשון
  - (i) we resolve the ספק based on תפיסה alone
- (2) still
  - (a) in both cases the ספק is resolved at least in part based on תפיסה

דף קו.

תד"ה ה"ג ולטעמיך ורשב"ם ד"ה הכי גרסינן

1) Note

a) This ביאור is based on the corrected גרסאות in מהרש"א in והדר in גרסאות

2) משנה

a) Where עפר אני מוכר לך בסימניו ובמיצריו מוכר

i) And there is a חסר

ii) Meaning there is less than a כור

b) The דין is as set out in the table

פחות משתות הגיעו	רשב"ם לפי גרסת מהרש"ל
פחות שתות הגיעו	רשב"ם לפי גרסת ספרים ישנים ותוספות

3) גמרא

a) רב הונא

i) A פחת of precisely $1/6$

(1) is treated the same as a פחת of less than $1/6$

(2) and הגיעו

b) רב יהודה

i) A פחת of precisely $1/6$

ii) is treated the same as a פחת of more than $1/6$

iii) and לא הגיעו

4) מהרש"א as understood by מהרש"ל

a) קשיא

i) for the גרסא of ספרים ישנים in the משנה:

(1) "פחות שתות הגיעו"

(2) Where

(a) פחות must be a noun that means "פחת" or a "shortfall"

(3) So the משנה says that

(a) If there is a פחת of precisely $1/6$

(i) Then הגיעו

ii) how can רב יהודה say that

(1) for precisely $1/6$

(2) לא הגיעו

b) תירוץ

i) It's because of this קשיא that מהרש"ל says that the גרסא of רשב"ם in the משנה is

(1) "פחות משתות הגיעו"

ii) Where

(1) פחות isn't a noun

(2) But is an adjective that means "less than" and describes a פחת

(3) And we treat the משנה as if it said

(a) "[פחת של] פחות משתות הגיעו"

(b) Meaning that

(i) for example

(ii) a shortfall of $1/8$ or $1/7$ is הגיעו

iii) so that

(1) the משנה doesn't deal with a פחת of $1/6$

(2) and there is no קשיא to רב יהודה

5) מהרש"א

a) שאלה

i) According to the גרסא of "ספרים ישנים" that

(1) "פחות שתות הגיעו"

ii) Can we explain the משנה for רב יהודה

(1) the same as we did with the גרסא of מהרש"ל

(2) by implying the noun פחת

(3) so that the משנה reads:

(a) פחת של פחות שתות הגיעו

b) תשובה

i) No

ii) Because

(1) the expression פחת של פחות שתות

(2) has no meaning in דקדוק and isn't a דיבור

c) תוספות

i) We can still make the גרסא of ספרים ישנים work for רב יהודה

(1) by

(a) adding the word "עד" before "שתות"

(b) and assuming that

- (i) "עד ולא עד בכלל"
- ii) because then
  - (1) we can read "פחות" itself as meaning פחת
  - (2) so that
    - (a) "פחות שתות הגיעו"
    - (b) Means "פחת עד שתות הגיעו"
    - (c) Or "a shortfall of up to 1/6 (for example 1/8 or 1/7) is הגיעו"
- d) קשיא
  - i) By way of דקדוק
  - ii) We can't combine
    - (1) פחות as a noun meaning פחת
    - (2) With עד which is an adverb
- e) תירוץ
  - i) You're right
    - (1) For תוספות
      - (a) "פחות" isn't a noun that means פחת or a shortfall
      - (b) But is a verb that should be read as "פיהת" or "he reduced"
      - (c) And
        - (i) as a verb פיהת can be used with עד
        - (ii) to mean "if the מוכר reduced the sold קרקע [by] up to 1/6"
- f) now
  - i) once we've established that the גרסא of ישנים works for תוספות
  - ii) then
    - (1) contrary to the שיטה of ל"ל מהרש"ל
    - (2) there's no reason to assume that רשב"ם doesn't also follow this גרסא
- 6) הקדמה
  - a) For שום הדיינין
    - i) An error of less than 1/6 is הגיעו
    - ii) An error of more than 1/6 is לא הגיעו
    - iii) An error of 1/6
      - (1) is the same as an error of more than 1/6
      - (2) and לא הגיעו
- 7) ברייתא

- a) For מכירת קרקע
- i) פיחת שתות או הותיר שתות
- b) Has the same שום הדיינין as דין
- c) והגיעו
- 8) גמרא
- a) רב הונא to קשיא
- i) The ברייתא appears to mean that
- (1) Just as for שום הדיינין
- (a) יותר משתות has the same דין as שתות
- (2) Just so
- (a) they're treated alike for מכירה
- (b) And
- (i) לא הגיעו for שתות is דין
- (ii) רב יהודה of שיטה as in the
- b) אמר לך רב הונא
- i) ולטעמך
- (1) Still
- (a) רב יהודה in the end is a קשיא also to ברייתא
- (b) Because
- (i) הגיעו by saying it concludes
- (ii) and
1. since the ברייתא deals with שתות
2. this הגיעו applies to שתות
- 9) מהרש"א as explained by תד"ה ולטעמך
- a) for the גרסא of שנים ישנים
- i) רב יהודה answers the קשיא of לטעמך by saying that
- (1) Just as
- (a) In the משנה we implied the word "עד" to make the משנה fit with the רב יהודה of שיטה
- (2) Just so
- (a) In the ברייתא we also imply the word "עד" so that the ברייתא reads
- (i) פיחת עד שתות הרי הוא כשום הדיינין והגיעו
- (3) So that

- (a) the ברייתא doesn't deal with the דין of שתות at all
- (b) And teaches only that
  - (i) Just as for שומא if there's an error of less than 1/6 the דין is הגיעו
  - (ii) The same applies to מכירה and the דין is הגיעו

10) מהרש"א ד"ה ולטעמיד

- a) קשיא
  - i) So why is the ברייתא a קשיא to רב הונא
  - ii) Let רב הונא also imply the word "עד" in the ברייתא
  - iii) So that for רב הונא too the ברייתא doesn't deal with שתות altogether
- b) תירוץ
  - i) This תירוץ still wouldn't explain this קשיא:
    - (1) If even שתות is הגיעו for מכירה according to רב הונא
    - (2) Why does the ברייתא imply that only פחות משתות is הגיעו
- c) קשיא
  - i) Once we've explained that by implying עד the ברייתא isn't a קשיא to רב הונא
  - ii) Why does the רב הונא ולטעמיד say מקשן
- d) תירוץ
  - i) The רב יהודה didn't realize the תירוץ to ולטעמיד that we've proposed for רב יהודה

11) ד"ה הכי גרסינן at מהרש"א

- a) קשיא
  - i) Why doesn't ר' יהודה mention the תירוץ of תוספות for רשב"ם
  - ii) Namely that we imply עד also into the ברייתא
- b) מהרש"א of תירוץ as understood by מהרש"ל
  - i) Must be that גורס רשב"ם isn't the גרסא of שפירם ישנים
  - ii) So that
    - (1) there's no proof that רב יהודה implies עד into the משנה
    - (2) and we have no reason to think that רב יהודה would imply עד into the ברייתא
- c) but מהרש"א says that
  - i) מהרש"ל didn't have to be מגיה the רשב"ם to answer why for רשב"ם the ברייתא is in fact a קשיא to ר' יהודה
  - ii) Because possibly
    - (1) שפירם ישנים accepted the גרסא of רשב"ם
    - (a) And for רב יהודה implied עד into the משנה

(2) But ברייתא still didn't want to imply עד into the רשב"ם

(a) since

(i) the ברייתא deals

1. with שום הדיינים where the שיעור is שתות
2. and compares מכירה to שום הדיינים

(ii) it's מסתבר that the ברייתא

1. Compares שתות for מכירה to שום הדיינים
2. And not עד שתות which would mean פחות משתות

דף קו:

רשב"ם ד"ה ולשמואל

- 1) גמרא
    - a) If
      - i) after two brothers were חולק a ירושה
      - ii) a third brother arrives and is entitled to a share
      - iii) so that it turns out the first two brothers took יותר מחלקן
    - b) רב
      - i) The מחלוקה is בטל and הדר דינא
    - c) שמואל
      - i) The מחלוקה isn't בטל and דינא קם
  - 2) שמואל to קשיא
    - a) We know that שמואל agrees with רב that
      - i) If a מוכר says כור בשלשים אני מוכר לך
      - ii) He can be חוזר – and הדר דינא
        - (1) even after לוקה was מושך 29 סאין
        - (2) And there was in effect a חלוקה of these 29 סאין
  - 3) שמואל to קשיא of רשב"ם by ביאור
    - i) If for כור בשלשים
      - (1) where the לוקה took less than his correct חלק
      - (2) the דין is הדר דינא
    - ii) Then it's a כל שכנ that
      - (1) there should be הדר דינא for אחים שחלקו before a third אח appeared
      - (2) where each of the אחים שחלקו took more than his correct חלק
  - b) and להיפוך
    - i) If אחין שחלקו says for שמואל
      - (1) That קם דינא where they took יותר מחלקן
    - ii) Then for כור בשלשים
      - (1) where the לוקה took less than his correct חלק
      - (2) הדר דינא that הוא הדין that שמואל ought to say
- 4) מהרש"א
  - a) קשיא

- i) Based on the כ"ש that רשב"ם sets out in the first part of the קשיא for שמואל
- ii) In the second part of the קשיא
  - (1) רשב"ם should have said that
    - (a) “Then for כור בשלשים
      - (i) where the לוקח took less than his correct חלק
      - (ii) “הדר דינא שמואל that כל שכר ought to say

דף קז.

תד"ה ורב אסי מספקא לי'

1) הקדמה

a) רב says

i) אחין שחלקו יורשין הן

ii) And that's why

(1) For a reason explained by רשב"ם but not relevant to this מהרש"א

(2) if

(a) חלוקה and שמעון and ראובן make a

(b) And a חוב of their מוריש is גובה the חלק of ראובן

(3) The חלוקה is בטל

(4) And שמעון

(a) must give a full share to ראובן

(b) meaning that שמעון gives ראובן half of the share that שמעון took

iii) שאלה

(1) Can שמעון share in the loss of ראובן by being במעות מסלק

iv) תשובה

(1) מסלק במעות שמעון can't be רב

b) שמואל says

i) אחין שחלקו לקוחות הן

ii) And that we treat them as לקוחות שלא באחריות

iii) And that's why

(1) For a reason explained by רשב"ם

(2) if

(a) חולק and שמעון and ראובן are

(b) And a חוב of their מוריש is גובה the חלק of ראובן

(3) The חלוקה stands and שמעון gives nothing to ראובן

c) רב אסי says

i) "רביע בקרקע ורביע במעות" takes ראובן

d) this proves that

i) לקוחות or יורשין are אחין שחלקו whether מסופק רב אסי is

2) רשב"ם

- a) There are two possible פירושים for רב אסי
- b) First פירוש
- i) רב אסי is מסופק whether אחין שחלקו are
- (1) שיטת רב as in יורשין
- (2) Or are לקוחות שלא באחריות as in שמואל
- ii) But
- (1) Even if אחין שחלקו are יורשין
- (2) רב אסי disagrees with רב and says that
- (a) מעות can be מסלק ראובן with שמעון
- iii) And
- (1) Because of this ספק
- (a) רב takes a רביע in case רב is correct
- (i) But he can pay this רביע in מעות
1. Because
- a. Even if רב is correct that the אחין count as יורשין
- b. רב אסי disagrees with רב and says שמעון can be במעות מסלק
- (b) But ראובן doesn't take the second רביע in case שמואל is correct
- iv) In short
- (1) This first פירוש says that רב אסי holds "רביע בקרקע או רביע במעות"
- c) Second פירוש
- i) רב אסי is מסופק whether אחין שחלקו
- (1) Are יורשין as in שיטת רב
- (2) Or are לקוחות as in שיטת שמואל
- ii) But unlike the first פירוש
- (1) If the אחין are יורשין
- (a) רב אסי agrees with רב and says that
- (i) שמעון can be מסלק ראובן only בקרקע and not with מעות
- (2) If the אחין are לקוחות
- (a) רב אסי disagrees with שמואל and says that
- (i) They count as לקוחות באחריות
- (ii) So that
1. ראובן takes a full share
2. Namely half of what שמעון took

(iii)but

1. since this חיוב is based on לקוחות
2. and לקוחות can be מסולק with מעות

(iv)it follows that שמעון can be במעות

iii) in short

- (1) רב אסי is certain that ראובן takes half of what שמעון took
- (2) But רב אסי is מסופק whether
  - (a) He takes that חצי in קרקע as in רב שיטת
  - (b) Or in מעות if they count as לקוחות באחריות
- (3) And that's why רב אסי says
  - (a) שמעון takes his share from ראובן
    - (i) Half in קרקע and half in מעות
    - (ii) Namely "רביע בקרקע וגם רביע במעות"

3) רשב"ם

- a) In a typical מחלוקת between three דאמרי
  - i) The third דאמר
  - ii) In part follows each of the first two דאמרי
- b) Now
  - i) In the first פירוש
  - ii) שמואל and רב do in fact split the דין between רב and רב אסי
    - (1) Since
      - (a) While for רב
        - (i) שמעון needs to pay חציו to ראובן
      - (b) And for שמואל
        - (i) ראובן is מפסיד in full
      - (c) For רב אסי
        - (i) ראובן is מפסיד only half his חלק and receives a רביע
    - c) But for the second פירוש
      - i) שמואל and רב doesn't split the דין between רב and רב אסי
      - ii) Since
        - (1) The דין follows רב in full by saying שמעון gives ראובן a full share
        - (2) But
          - (a) it follows שמואל not at all

- (b) since ראוּבֵן says שמעון gives nothing to ראוּבֵן
- d) This proves that the first פירוּשׁ is correct
- 4) מהרש"א
- a) קשיא
- i) Why do you say that in the first פירוּשׁ we follow רב in part
- ii) After all
- (1) מעות with מסלק שמעון says that רב can't be
- (2) מסלק במעות רב does allow רב אסי
- b) תירוץ
- i) In considering whether a third מאן דאמר follows a prior מאן דאמר in part
- ii) It's enough that
- (1) the third מאן דאמר requires that
- (a) a נתבע needs to make a payment
- (b) that's based on the holding of the prior מאן דאמר
- (2) but the form of payment – קרקע or מעות – doesn't matter
- 5) תוספות in רשב"א
- a) First הקדמה
- i) We've established that the גמרא decides that
- (1) From the דין of רב אסי it must be that
- (a) לקוחות or יורשין are אחין שחלקו if רב אסי is מסופק
- b) Second הקדמה
- i) if the second פירוּשׁ is correct
- (1) רביע במעות and רביע בקרקע שמעון pays a
- ii) Then
- (1) We've already demonstrated that
- (a) שיטה to explain this
- (b) it must in fact be that
- (i) whether רב אסי is מסופק
- (ii) לקוחות באחריות or יורשין are אחין שחלקו
- c) But for the first פירוּשׁ we have this קשיא:
- d) קשיא part 1
- i) הקדמה

- (1) We've established that the first פירוש says that שמעון pays a רביע בקרקע or a רביע במעות
- (2) And we've also set out the מהלך of רשב"ם
- (a) On why
- (i) this result comes about from a ספק on whether
- (ii) לקוחות or יורשין are אחין שחלקו
- ii) קשיא
- (1) How does the גמרא know that רב אסי is מסופק whether אחין are יורשין or לקוחות
- (2) Since רב אסי can reach the same result – רביע בקרקע או רביע במעות – by this מהלך of רשב"א instead of the מהלך of רשב"ם
- (a) לקוחות are certainly שירשו רב אסי
- (b) But רב אסי is מסופק whether the אחין count as
- (i) שמואל לקוחות שלא באחריות consistent with
1. so that ראובן gets nothing
- (ii) Or as לקוחות באחריות not consistent with שמואל
1. so that
- a. ראובן is entitled to a full share
- b. שמעון can pay בקרקע or be בזוי מסלק
- (c) And therefore
- (i) Because המוטל בספק חולקין
- (ii) רביע שמעון pays only a
- (iii) and he can pay this רביע either in קרקע or במעות
- e) קשיא part 2
- i) and since the גמרא does conclude from the דין of ר' אסי that
- (1) לקוחות are שירשו whether מספקא לי' is ר' אסי
- (2) It must be that the
- (a) First פירוש isn't correct
- (b) And that instead the second פירוש is correct
- 6) מהרש"א part 1
- a) קשיא on רשב"א
- i) הקדמה
- (1) we've established that in a three-way מחלוקת

- (2) The third מאן דאמר must agree in part with each of the first two מאן דאמרי
- ii) קשיא
- (1) Now
- (a) In the רביע בקרקע או רביע במעות מהלך רשב"א
- (b) רב אסי
- (i) is certain that אהין שירשו לקוהות הן
- (ii) and doesn't follow רב at all
- (2) So
- (a) how can רשב"א suggest that
- (b) רביע בקרקע או רביע במעות could follow רשב"א מהלך רב אסי to arrive at
- b) תירוץ
- i) To satisfy the requirement that
- (1) a third מאן דאמר reaches a certain result
- (2) by following parts of each of two prior מאן דאמרי
- ii) It's enough that
- (1) There is **any** מהלך
- (a) even not one used by the third מאן דאמר
- (b) that can reach this result by following parts of each of two prior מאן דאמרי
- (2) so that
- (a) רביע בקרקע או רביע במעות could in fact use מהלך רשב"א to support his דין of רביע בקרקע או רביע במעות
- (b) And
- (i) his דין would still satisfy the rule that he follow each of רב and שמואל in part
- (ii) since he could have reached the same result by מהלך רשב"א that does in fact follow each of רב and שמואל in part
- c) קשיא
- i) still
- (1) It should be preferable to follow מהלך רשב"א to support holding רביע בקרקע או רביע במעות
- (2) Since this מהלך in fact reaches the result of רביע בקרקע או רביע במעות by following parts of each of two prior מאן דאמרי
- ii) So why does רשב"א suggest that

- (1) רביע בקרקע או רביע במעות מהלך for מהלך רשב"א (1)
- (2) פירוש קשיא for the first (2)
- d) תירוץ
- i) רשב"א maintains that מהלך רשב"א for רביע במעות או רביע בקרקע would have been better
- ii) Because מהלך רשב"א has the advantage that
- (1) it doesn't rely on a new סברא
- (a) that it's possible to agree with רב that יורשין אחין שחלקו are רב
- (b) And
- (i) still to disagree with רב
- (ii) and say that מעות can be מסלק with שמעון
- e) קשיא
- i) For the second פירוש that ראובן gets במעות ורביע בקרקע
- ii) Why doesn't רשב"א ask this קשיא:
- (1) How did the גמרא know that the ספק of רב אסי
- (a) is whether יורשין אחין שחלקו are יורשין or באחריות לקוחות
- (2) maybe
- (a) יורשין רב אסי holds that they're יורשין
- (i) So that חצי the entire ראובן שמעון must definitely pay
- (b) But רב אסי is מסופק
- (i) On whether
1. to agree with רב that יורשין can be מסלק only with קרקע
2. or to disagree with רב and say they can also be מסלק בזווי
- f) תירוץ
- i) We've just established for רשב"א that
- (1) the גמרא prefers not to rely on the new סברא
- (a) that there can be a מחלוקת with רב
- (b) on whether there can be במעות if סילוק שחלקו are יורשין

דף קז:

תד"ה מסתיי'

1) גמרא

a) If נכסי יתומים of שומא and ראוּבן and שמעון and לוי are דיינים on a שומא

i) and

(1) ראוּבן says the נכסים are worth 80

(2) שמעון says the נכסים are worth 100

(3) לוי says the נכסים are worth 120

b) משלשין ביניהן rule that אחרים

i) Meaning

(1) We divide the 40 difference between 120 and 80 by three to get $13\frac{1}{3}$

ii) We then

(1) Assume a true value for the land

(a) That has two דיינים making a $13\frac{1}{3}$ error

(i) One by erring $13\frac{1}{3}$ greater than the actual value

(ii) The other by erring $13\frac{1}{3}$ less than the actual value

iii) קשיא

(1) But there is no difference of $26\frac{2}{3}$ between any two of the דיינים

(2) Since

(a) there is only a 20 difference

(i) between ראוּבן and שמעון

(ii) And between שמעון and לוי

(b) And there is a 40 difference between ראוּבן and לוי

iv) תירוץ

(1) When we say the difference between דיינים is $26\frac{2}{3}$

(2) We're referring only to the pairs of דיינים who differ by 20

(3) And we assume that

(a) the second דין intended a שומא that was 26 different than the שומא of the first דין

(b) but

(i) when the second דין heard the שומא of the first דין

(ii) the second דין was intimidated into thinking that

1. it's enough if he makes a שומא that's 20 different than the שומא of the first דיין
  - c) We can achieve this result by assuming that
    - i) the land is worth $93\frac{1}{3}$
      - (1) so that ראובן underestimated by $13\frac{1}{3}$ to 80
    - ii) And שמעון
      - (1) intended to overestimate by $13\frac{1}{3}$ to $106\frac{2}{3}$
      - (2) but
        - (a) was intimidated when he heard ראובן say only 80
        - (b) and said
          - (i) מסתיי'
          - (ii) Meaning it's enough for me to say 20 more than ראובן
- 2) גמרא of the המשך
  - a) קשיא
    - i) Why not instead say that
      - (1) The land is worth $113\frac{1}{3}$
      - (2) שמעון who said 100 made a mistake by saying $13\frac{1}{3}$ too little
      - (3) לוי who said 120
        - (a) intended to say $126\frac{2}{3}$
        - (b) but was intimidated when he heard שמעון say only 100
        - (c) and said
          - (i) מסתיי'
          - (ii) it's enough for me to say 20 more than the שומא of שמעון
  - b) תירוץ
    - i) We prefer to say the land was worth $93\frac{1}{3}$ instead of $113\frac{1}{3}$
    - ii) Because
      - (1) If it's worth the larger number it's certainly worth the smaller number
      - (2) And תפסת מרובה לא תפסת
- 3) תוספות
  - a) שאלה
    - i) When the גמרא says that שמעון says מסתיי'
    - ii) How does שמעון in all cases know what ראובן said
  - b) תשובה

- i) The דיינים announce their שומא starting with the lowest first
- 4) מהרש"א
  - a) קשיא
    - i) When the גמרא asks that maybe the land is worth $113\frac{1}{3}$
    - ii) So that the גמרא hadn't yet realized that we prefer to assume a smaller value that's included in the larger value
    - iii) Why didn't the גמרא more simply propose that the land is worth closer to the average
      - (1) Namely that the land is worth $106\frac{2}{3}$
      - (2) לוי spoke first and was טועה by $13\frac{1}{3}$ to say 120
      - (3) שמעון
        - (a) actually wanted to say $93\frac{1}{3}$ which is $13\frac{1}{3}$ less than the true value
        - (b) but
          - (i) having heard לוי
          - (ii) thought it's enough to be 20 less than לוי
  - b) תירוץ
    - i) Because תוספות just explained that the lowest שומא is announced first
  - c) קשיא
    - i) after the גמרא answers that we prefer a smaller value that's included in the larger value
    - ii) Why don't we reach a value even less than $93\frac{1}{3}$
    - iii) Namely
      - (1) the land is worth $86\frac{2}{3}$
      - (2) שמעון was טועה by $13\frac{1}{3}$ too much and said 100
      - (3) ראובן was actually טועה by $13\frac{1}{3}$ too little and wanted to say $73\frac{1}{3}$
      - (4) but thought it's enough to say 20 less than שמעון
  - d) תירוץ
    - i) We've established that ראובן gives his שומא first
    - ii) so
      - (1) when ראובן speaks
      - (2) He doesn't yet know what שמעון will say

***

הדרן עלך בית כור

